

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

619
1969

ქართული

№ 11 ნოემბერი 1969

გაუმაჯავოს დიდ ოპტომაგის, რომელმაც დაიწყო მსოფლიო ისტორიის ახალი ეპოქა — მსოფლიოს საყოველთაო გეოლოგიური განაჯდების, კავიტადიგმადან სოციალიზმამ გე-
დასვდის ეპოქა!

საბჭოთა კავშირის გზოგმადგომ! უფრო გმიროდ შეკავშირდით კომუნისტური პარ-
ტიის დანიშნული დრომით!

გაუმაჯავოს პარტიისა და ხადნის დიად და უნდვამ ემთიანობას

საკვ ცენტრალური კომიტეტის სამკომოგო მოწოდებათადან.

სახელდანი საბჭოთა კომუნისტები. სხდან (მარცხიდან მარჯვნივ): ვ. კუ-
ბასოვი, გ. შონინი, ვ. შატალივი, ა. ელისიევი, დგანან: ვ. გორბატკო, ა. ფი-
ლაჩერკო, ვ. ვოლოკოვი.

საბჭოთა კომუნისტების სიმამაცემ კვლად განაცვიფრა მთელი მსოფლიო. ეს იყო უმამალითო კოსმოსური ეპოქა — სამი „სო-
იუზის“ კგუფური დრენა, რომელმაც ახალი პირიზონტები გაუხ-
სნა ადამიანის ძლევამოსილ გონებას. საბჭოთა მეცნიერების და ტექნიკის, კოსმოსის გმირების, მთელი ჩვენი ხალხის ეს ულადსი მიღწევა მკაფიო ფურცლად ჩაიწერა ვ. ი. ლენინის დაბადების 100 წლისთავისათვის საყოველთაო-სახალხო მზადების მატინე-
ში. კოსმოსში გამარჯვება, ხუთწლილის შრომით დრონტებზე მიღწეული შესანიშნავი წარმატება — აი რაოდენ უძვირფასესი და ღირსეული საჩუქრები შეგდა ჩვენი სამშობლო თავის დიდ დღესასწაულს — ოქტომბრის 52-ე წლისთავს.
ღენისურად ცხოვრება მუშაობა და გამარჯვება — ეს არის საბჭოთა ადამიანების საბრძოლო დევნი, ჩვენი ყველა წარმატე-
ბის ურყევი საფუძველი და საწინააღი.

პროლეტარები ყველა ქვეყნისა, შეერთდით!

დროუ

№ 11 (396) ნოემბერი, 1969 წ.

გამოცემის წელი 47-ე.
ყოველთვიური საზოგადოებრივ-
პოლიტიკური და სალიხარაუარი-
სამხავეწირუ ქანადი

მეცნიერების დამსახურებელი მოღვაწის, პრფ. რუსუდან ნიკოლაძის მოგონებები ლენინზე — ქართველი ლენინიზმის ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანეს და უძვირფასეს დოკუმენტს წარმოადგენს. იქაში, სადაც დამახავ და აღიარდა რუსუდან ნიკოლაძე, იყო ქართული კულტურის დიდი კერა. ამ იქაში უმნიშვნელოვანესი როლი შეასრულა საერთოდ განმანათლებლად მოიპოვების ისტორიაში. რუსუდანის მამა, ნიკო ნიკოლაძე, დიდი ქართველი სამოციანელი, სახელოვანი მწერალი და მთარგმნელი მხარში ედგა რუსული რევოლუციური აზრის მდგრადობებს — გერცენსა და ჩერნიშევსკის; ნიკოლაძის მოავლენობის დიდი საერთაშორისო ამაყობა ჰქონდა; საჯაროებრივ ყოფნისას ნიკოლაძე დიდწილად პირადად გაეცნო მეცნიერული კომუნიზმის ფუძემდებელს — კარლ მარქსს. დრანდულ ენაზე გამოყვენიუბელ ნიკოლაძის წიგნი „დეკადანსის პრესა“ იყო გაბედული რევოლუციური ნაბიჯი, რომელიც ცოცხალ გამოხატულებას მხოვე არა მარტო საფრანგეთში, არამედ მთელ მსოფლიოში. ლევი ბლანი ამ წიგნის გამო ნიკოლაძეს წერდა: „თქვენს წიგნს ერთი ამ ნაშრომთაგანია, რომელიც ყველა ფრანგმა უფრანგობის უნდა წაიკითხოს და ღრმად ჩაუფიქრდეს მას!“. ამ წიგნმა სახელოვანი ქართველი პუბლიცისტი თავს ცხს-მოდო რეპუტაციის ძალებს, რომლებიც ზეიმობდნენ პარიზის კომუნის დამარცხების გამო.

ნიკო ნიკოლაძის მედელი — ილია გურამიშვილი იყო ურდესად მოწინავე ადამიანი, უახლოესი თანამებრძოლი რუსი რევოლუციონერების, სხვათა შორის აღსანიშნავია, რომ იგი ესწრებოდა პირველი ინტერნაციონალის შევიარული სექციის ხდომილებას ახლო მოწინავე იქაში აღიარდნენ ნიკოს შვილებმა პრფ. ვიორგე ნიკოლაძე, დოც. თამარ ნიკოლაძე და პრფ. რუსუდან ნიკოლაძე; იქაში თავიდანვე ტრადიციულ ჰქონდა ჩაყენება დღევანდელი, რაც საინტერესო და მნიშვნელოვანი ხდებოდა მათს თვალწინ. ახალგაზრდა ნიკოლაძეები მუდამ იცავდნენ ამ ტრადიციას.

ამ ძველი დღეობების საფუძველზე რუსუდან ნიკოლაძე დაწერა არაერთი შესანიშნავი მოგონება. ამჟამად, ლენინის დაბადების 100 წლისთავისთვის, უფრანოდ „დროშის“ რედაქციის თხოვნით იგი წერს მოკონებებს ლენინთან შეხვედრებზე როგორც ენევეაში, ისე პეტერბურგში.

ვერძეთ ვაქვეყნებთ პირველ თავს ამ მოგონებებიდან.

რუსუდან ნიკოლაძე

დოკუმენტი დოკუმენტი დოკუმენტი

1903 წელი და ევენევა; 1917 წელი და ნევაის ნაპირები, ე. ი. თებერვალ-ოქტომბრის პეტერბურგში, რომელიც ისტორიული აუცილებლობით სულ მალე ლენინის ქალაქად უნდა გადაქცეულიყო. ირივე ეს უძვირფასესი თარიღი სამუდამოდ არის შეთავსებული იმ დადებითად დღეებისა და წუთების ბედნიერი მომსწრეთა გულგებში, მათ შორის ჩემსაშიც.

ეს იყო დღეები და წუთები, როცა ჩვენ ახლოდან ეხედვით და პირადად ვესმინებით ლენინს რუსეთის ჯერ პირველი, შემდეგ მეორე რევოლუციის დიად წლებში.

მანანა

ვენევა სრულიად განსაკუთრებული დევილია ჩვენს პლანეტაზე: წარსულში მუდამ მსოფლიო საფრანგეთისა და მტკიცედ ნეტარული მევიციონის თითქმის სახელგანთქკი მოქალაქე, ის თავისთავადაც, საფრანგეთით „ნაპირწყლიანი კუთხე“ იყო თავისი რომად მდებარეობის, ტრისტების საქსე ქვეყნის; საერთოდაც, როგორც ამ მრავალფეროვანი სახელმწიფოს ფრანგული ნაწილის მთავარი პოლიტიკური-კულტურული ცენტრი, ევენევა, იტალიის რევოლუციური ცენტრი, გადაცეცული იყო პარიზით და იმდენ მნიშვნელობას საერთაშორისო კერად, სადაც ჩვენი ნახევარფერის მრავალი სამართლო საკითხი წყდებოდა. ამიტომ ამ ქალაქს მტკიცულად „პატარა პარიზი“ აუწოდებდნენ.

პირველი მსოფლიო ომის შემდეგ ევენევა ცნობილი „ერთა ლევის“ რეზიდენცია

იყო, ყველა მისი წამლობით და უკუღმართი საქმეებით. ახლა კი ამ მოვალეობა გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის ევროპის განუფიქრება, თავისი დიდებულ „ეროვნებათა სასახლით“ ტბის რიგად. იქვეა ავაგული (კოტა სიღრმეში) ატომბულერი ვინივის საერთაშორისო ცენტრი, რომელსაც „ცირნი“ ეწოდება.

რევოლუციის საქმისათვის ხელის შეწყობის თვალსაზრისით ევენევის როლი წარსულში ფრანკო დიდი იყო. ამიტომ ისიც ესოდნე მდიდარი მისი პოლიტიკურ-საზოგადოებრივი ცხოვრების ისტორია; უფრო ადრიდული ეპოქებიდან ევენევა ასხლეს ფანჯარისმამდე მისული რელიგიური ბრძოლები, ჯერ საფრანგეთიდან გადმოსული კალენის მიერ, მის დამყარებელი მიტატურის სახით, მისი კალენისშიტი და აღმანიების კოცონზე აყვანიტი. შემდეგ, პირიქით, 1848 წლის გერმანიიდან (1871-1895) მიერ ათობის ქადაგება მის ვულკანოდ მატერილობრივან ერთად. 1873 წლიდან უნივერსიტეტად გადაკეთებულ კალენისტიკის ეკლემიაში. ყოველზე ეს კლდე უფრო აცხოველებდა ევენევის ატმოსფეროს; პოლიტიკური ცხოვრება განსაკუთრებით ინტენსიური იყო ამ წარსული საუკუნის მეორე ნახევრიდან.

ლონდონიდან აქ გადმოვიდა გერცინი თავისი „კოლოკალით“; პარიზიდან — მისი კომუნის ემიგრაცია; რუსეთიდან — ხალხისტი (მორიზოვი, ტუაივი) თავიანი არაუღალგური გამოცემების რედაქციებით. ავეე ნატარად 1866 წელს პირველი ინტერნაციონალის პირველი კონგრესი (მას მამამხემცე დაესწრა) და დაარსდა ინტერნაციონალის შევიცარული სექცია, რომლის რიგ სიმბოვებს, ნიკოლოზ მორიზოვიც ერთად, თავისი სტუდენტობის დროს ესწრებოდა დიდამხემცე; ავეე გვერდით, ლოხანამი, 1867 წელს მოეყოლა ომის

საწინააღმდეგო კონგრესი, რომელმაც გერცინისდროინდელ ევენევივზე დიდი გაცხოველება და დასუსტებით გამოიწვია.

საუვე აქ, საერთოდ, ევენევის ტბის სანაპიროებზე (სალონი, მონტერ, შიონი) თავს იკრებენ ჯერ ბაკუნინი და ანარქისტები, მეორე სიკვით-დემოკრატები და ესტრელებ; ყველანა მთავარი კი ის არის, რომ 1903 წლიდან აქ გადმოიტანა მთუნენიდან თავისი „ისკრა“ ლენინმა, რომელიც უკვე 1895 წლიდან იცნობს ამ ქალაქს. და ახლა აქ გადმოიტანს მას თავისი მოღვაწეობის საყრდნობი ცენტრი. ორ წლებში მერე გაატარა ლენინმა ამ ჩამოსვლად ევენევაში (1908-1905). და ამან გავარჯნა მც და ჩემ მამს, ვიორგე ნიკოლაძეს ბედნიერება. თითქმის ორი თვე გავევტარებთ მის სიხლადვს, თითქმის ყოველდღიოდ სსოცმებზე ევენევის ე. წ. არხის ნაწილში, სადაც მეშვეობის უბნთან მოთავსებული, კოტა მოშორებით ტბიდან.

საერთოდ, ევენევა, არა მარტო შევიცალი არის, არამედ მთელი ევროპის ერთ-ერთი უღამაშესი ქალაქია, გაშლილი არღებდნენ მოდერნული მანქანა რომინი განჩინე ვადავრდინე ტბის ქვედა ბოლოს ორივე ნაპირზე და ამევე ტბიდან გამომდინარე, ასევე ცისვერ ორანზე, რომელიც საფრანგეთის ვადავლი ვანავარბოს თავის გზს ხმელთაშუა ზღვისაგან. რამდენიმე ბილის შემდეგ, მუშათა უბანში, რომანს მარცხენად ერთვის მთებთან დაქანებული, ძლიერ მდგრადი არევა, რომელიც რომანსავე აღფრეხს. ამის მხებედ, ქალაქი ორ ნაწილად იყოფა: „ციხედურ“ (მორიზოვი, მიდელ-რულ) და „რუს ევენევა“ (მუშათა ლაიობული უბანი).

ლენინი (რა თქმა უნდა, ჰომიკონებულად) ქალაქის „რუს“ ნაწილში ცხოვრობდა. არვის მახლობლად, სხდომებზე ავეე ახლოს ტარებოდა, სვეცილურად ამ მიწისთვის მერჩედულ წყნარ, კარვად მომარჯვებულ

10 99

საქ. სსრ. კ. პაროშკინი
საბ. სსრ. რესპუბლიკა
პაროშკინისაგან

კავში, პრესბეტრე, რომელიც გადაკვეთდა „რუხ ქენჯის“ და „საქუთის გზად“ წოდებული მიმართებითა ძალისხმევით.

დღეაჩემს და მამაჩემს ძალად უყვარდათ ეგვიპტე, თავიანთი სულენებობის დროინდელ, ე. ი. მამას 1865-1868, დედას კი 1873-1876 წლებიდან. ამიტომ, როცა მათ ჩვენს წყევანს დაიწყეს ზაფხულობითი სახლურვაკეთი, 1900 წლის პარზის მსოფლიო ამოფენით დაწყებული, არ შეიძლებოდა ჩვენი მოგზაურობის მარშრუტში ეგვიპტე არ შესულიყო. ან დასაწყისში, ან ბოლოს.

ამე მოხდა 1905 წელსაც. ფოთის საქმეებზე მამაჩემის პეტერბურგში გამოძახების გამო, დღემ არჩია, მის ჩამოსვლამდე ჩვენს საყვარელ ქვეყანაში დავინახებულავიყავით. ვახში, ზეირობის სიღრურზე გვივით ცესიმის კატასტროფის ამავე, რომელსაც გერმანელები ერთმანეთს აღდგამასავით ულოცავდნენ (დილის ტყის სათიხე), როგორც ჩანს, განზრახ რუსეთ-შვეიცარიის მატარებლის წინ...

ქვეყანაში ჩასვლისას თავი ჩვეულებრივად, თითქმის შინ ვივარდით, რადგან აქ როგორც ფოკუსში, უფრო მწვავედ იგრძნობოდა ცხრა იანვრიდან რუსეთში ჩასასული და გახაზულადან თანდათან მზარდი ხანძრის ძალა და გაქცევა.

ჩემს დედ-მამას თავიანთი სწავლის წლებში დედს შვირჩინოდათ თბილი მეგობრობა ლევ მეჩნიკოვის დამოუბუღელ ოჯახთან. სადაც ძველდროულ ცოცხლად იგრძნობოდა ქვეყანა. ჩამოსულ თავისუფლებისთვის ეგვიპტე დამაინთა სულსიცოცხლა. მის განსაკუთრებით იმ ზაფხულზე თქმის. ეს მან შექენდა რუსეთთან ჩამოსულ აუარებელ ხალხს მოყვანა თავი. ყოველ პარტიის სპაროტრამო მოსწენებების და დისკუსიონისთვის, თავთავით დღეები ჰქონდა დანიშნული. ისერებს ხუთშაბათი ჰქონდათ ადგილზე. ჩვენ რომ ჩავდით, ვიკტორის ჩერნოვი ის იყო იწყებდა თავისი პარტიის აგრარული პროგრამის გამაშუქებელ მოხსენებათა სერის. პოლხაიფის, საკუთარ ბიზნეს, პარასკევი ჰქონდა მიღების დღედ დანიშნული; „ისკრებს“, ე. ი. „ისკრას“ უფრო ახლინურ რედაქციას — სამშაბათი და ა. შ.

ამას გარდა, იმ ზაფხულს ქვეყანაში ახალი პოლიტიკური კერა დავგვიდა, დღისით მოქმედი. ეს იყო „ისკრას“ სტამბა, სადაც რუსეთიდან მოსული რამდენიმე მოსახლე ცნობის მომსახურე იყვნენ და დინტერესებულ პირთა მოზავებებს. იწყებოდა სხვადასხვა მიმართულების დამაინთაშორის აზრთა გაცვლა-გაშთვლა, საინტერესოს დღისსკიბები; ისე რომ მე და გიორგი იქ დავიწყებულ დღითავე სარულს, პროფესორ კერძინის ჰქონდა ლაბორატორიის ნაყვანი. სადაც მე უნდა იმ ზაფხულს შემუშავდა პეტერბურგში მიღებულ თემაზე.

სულ დღე ქვეყანაში გიორგის გაუჩნდა მასწავლებელი — „ისკრას“ სათამაშობი და მგზნებელი ბოლშევიკ-ლენინი დაღმარცხადავ, დაახლოებით ოცდარობით-დასამარცხა წლის ჰაბუტი, მაღალი გატაცებით ბეჭდვითი საქმით. პირველად ჩვენს მისულზე სტამბაში ის ჩვენ გავიყენე, სწრაფად დაგვიმეგობრდა და დაიწყო გიორგისათვის სათამაშობის ხელისხმების წყევლა.

ლენინმა რომ მიიტარა „ისკრას“ რედაქციას 1903 წლის ოქტომბერში, მის მიუმსაც მთონდომებითი სხვა სტამბაში გადასულა. მაგრამ ლენინს ისინი იქ დაუტოვებია: მე აქ საინო ხაზი მჭირდება, არასდროს

МАТЕРИАЛЫ

ДЛЯ ХАРАКТЕРИСТИК

ПОЛОЖЕНИЯ РУССКОЙ ПЕЧАТИ

Выпуск I.

ИЗДАНИЕ „СОВЕТСКОЙ СОЦИАЛИСТИЧЕСКОЙ“

ЖЕНЕВА
Товарищество „Советская Социалистическая“
1898

ვიდეთო. და მართლაც არ სწყევტდა მათი. კვირის და მართლ მათ ახლობდა თავის შეკვეთებს. დიდი ალტაცებით გვიყვებოდა და ლამაზი ყოველ წერილობითი დიდებულ და სათავაზო მასწავლებლებზე. ჩვენ ეს კერ არცერთხელ არ გვეხა.

სახდენიროდ, ეს მეგობრობა ძალიან მაღე შეიკვალა: თუ არ ვცდები, ვიკტორის ჩერნოვის უფე მთელი ხუთშაბათობაზე, როცა ის განხარავდა თავისი პარტიის აგრარულ პროგრამას, მე და გიორგისაც გვეძინის ცოცხალი ლენინის ხილვა. და, მამასადღე, მოსმენაც და როგორ მოსმენა ჩერნოვს ახლად დაწყებულ ჰქონდა თავისი მოხსენება. როცა ვაისმა ჩვენს უანს ჩერნოვი: ლენინი მოვიდა, ლენინი... იმ წამსვე კარისკე ვიბრუნეთ პირი და დავინახე ტანბორჩილი კაცი, ძლიერ გაბრუნებულ თვალებში და მზიარულად გაღიზიებული სახით.

ვილაცებში წამოღდნენ მისთვის ადგილის დასაბამობა, მაგრამ მან თითქმის და თავის ურაცოფითი ქენით ანიშნა — ნუ სუუხუბდით, ვაძლობოთ, და იქვე კართან ახლო დავმე პირველსავე თავისუფალ სკამზე. დაემა. სმენდა იქვე და, ჩვენში იმ ოტჯარის, იმერთში, აჟულდა საცოცხლო მომხსენებელს: წამირი შეჩერდა, თვალში მაიყვინ შემოსულს, და, იქნებ ეს ჩემი ფანჯარა იყოს, მაგრამ არა მჭირია: სულ შევეცალა მომხსენებელს ტონი. ლენინის გამოხსენების ეს ეფექტი იმ ზაფხულს სხვა ამოსულებების დროსაც ვიგრძენით — აბლომბს უნახვარებლად მისი დახატვა იმ ტიპის სიტყვაშირად ორატორებს, რომელსაც ჩერნოვიც ეკუთვნოდა. დაამთავრა მომხსენებელმა თავისი მოხსენება. ლენინი ჯერ სულმა სხვის დაავალა, ახალ ისკრებს“ და ანარქისტებს ჩერნოვთან გამოკამათება და საკმეო მაგარი გამოკამათება, როგორც მანში გვეჩვენებოდა. მაგრამ როცა მან თხოვნი სიტყვა და, მართლაც ვეგხვებით ერთი ნახტომი განხდა მომხსენებლის ვერობით, თავისი აზრის გამოხატვით. მაშინ ეს ნათლად ვიგრძენით, რა ბუმბუტარა აღიძრათა ჩვენს წინაშე ამ მოკამათის სახით.

ქინდროსაცხად“ იქცნენ მის ვერობით ჩვენს თვალში ხერხებთან მჭირბოლი „ლომები“ (მარტოდა მარტონი, რიკალ და მისაც წერტილები, კომპლან გოგოლი). მათივე განხედებით, „როვე ბეჭეტი“ დაიწესა ახლობლობა თვით მომხსენებელს და კოვალა — ვიხარე — „На обложку ушли вое с нами сегодня Ильин“, ასე გამოითხობა დიმიტრი ჩერნოვი მარტონი. ჩვენს წინაშე ვიხარე დიმიტრი მთელი „Ильин по жалау“.

მას აქვთ ახა რა გავაცდენინებდა ან გიორგის ან მე რომელიმე ემიგრანტულ შეკრებას, სადაც ლენინს დასწრება იყო მოსალოდნელი და, ვინაოდ ასევე იქცოდნენ ჩვენი თანამეგობრებიც, ლენინმა მალე უფარდებდა მოაქცია ჩვენს ფრასს და გამოლობობდა დაეიწყე სტომობების შემდეგ. მათ შორის მე და გიორგისაც, რის გამოც ჩვენ, ცხადია, ბედნიერობისგან მეშვიდ ცხებ ვაბრძობით თვის. ეს კი თვითსთვის იბრძობდა, მისებური, ნათლია ლიბითი, და აველსა, თავისი ზარების გატაცებლობისგან განკვეთდა, ვინც უფე რომელიმე პარტიში არ იყო „ჩაქერილი“, მისევე მზიარული გამოთქმით.

საინტერესოა, მე და გიორგი როგორ მოვეხდით ლენინის ხედის არემი; ეს მოხდა „ისკრას“ სტამბაში, ჩერნოვის ზემოსწენებულ ხუთშაბათობის მეორე თემაზე დღეს. გალდავს კუთხით ვიყოფენბოლი, სათამაშობის გეგმობილზე: უცერად დარბაზში ლენინი მივიტოვდა, მისებური სწრაფი ნახიტი და პრდიარის გალდავსთან მივიდა, ჩანს, პარტის სათემებზე. მაგრამ დასასთან გიორგი რომ დინახა, მეზე მე (უბრალო ვიდიქი), მის ცოცხლად და ძლიერ მეტყველ სახებზე გავიყვარება აღიბედა: — ამით რა უნდა ჩვენს სტამბაში? — უსიტყვოდ შევეცხობა იმ თვალბობით გალდავს. დამბეჭდა ძლიერ მოსწრებულად, ჩვენს სასარგებლოდ გამოიყვანა ეს მუხტი შეიკვება. მან წარუდგინა მას გიორგი, როგორც თბილისისა და ზაფხულდ ჩამოსული ვინაზილი და სახეობა. რომ იმ აქ, იმავე სტამბაში სწავლობს სასოთხუბობა, სადაც მამამისი „კოლოკონი“ ფურცლებს აწყობდათ.

— Фамлия? — მოკლედ იცხობა ლენინმა. — Николадзе, მღელვარე ავანტურული ხნით უპასუხა გიორგამ. — Издатель „Обзор“? — იმ წამსვე შეიკვობთ ლენინი და ამან სი გავგვიკო, რომ მეც ჩვენივე მათ სუბარშიმ და ორივე ერთობლად წამოიბინებთ ცაოცებით. თითქმის ერთად იმევე სტუბები: — Откуда вы знаете? ჩვენმა გოცოცხმა ის გავხარბოლა. მან ეთვალნება გაციონა, ორივეს ხელ ჩამოვარკავს (მისებურად მაგრად) და თან, თითქმის თავისთვის ჩალოპობავა: — Не зная прошлого, нельзя овладеть будущим, да!

თქვა და სამივე მზიარულად ვაძმებეხდა. და უცერად შევეკვითბო მე და გიორგის: — А вы знаете, что мы здесь книжку одну издали не так давно, куда и эта ваша газета попала из Грузии? И очень почетно попала. (პოლხაიფის დაწერილი ყოფილა ის თავი). როგორც გამოირკვა, ეს იყო 1898 წელს აქ გამოცემული წიგნი „Материалы для характеристики положения русской печати“. Выпуск I.

ლენინმა იქვე ბაბით მოვეცა ქენევის ცენტრალური კომიტეტის სახელებზე, რომ იქ ეს წიგნი ჩვენთვის ეჩვენებინათ. ბარა-

თი წყვილთ, წიწნი გვიჩვენეს, ის თავი იქვე წავაჯიბოთხს. შინ რომ მოველი (ჩვენს პანსიონში) დღისთვის ამ ამბის სხარეოდ და მამათვის პეტერბურგში მისაწერა, დღემ დღემოლი ვაგონბა, რომ მამას თურმე უკვე დიდი ხანია შინა აქვს ეკ წიწნი ვადაძაბული და მას მეც კარავდ ვიცუნობთ. ახლა, რაჟი ასე ძლიერ დაგაბნებინა, მამამ ამ ძლიერ სასარგებლო გამოცემებში, მამა წავაიგონებთ იმ წიწნს, თუცა ეს არალეგალური გამოცემა რუსეთის იმპერიისათვის ის ამბობს ამასვე გინებინათ ლაპარაკი არ შეიძლებო. დიდი ისტორიული შევიკრეფთ დღესაცან, რომ ასეთი გამოცემები მამას ყველა ჰქონია შინ, მისი გონებასახელები გამოკონიების წყალობით: ლინდენში მამა თურმე შეუკვთა ძვირფასი, სქელი ტყავის ორბაქობიანი ჩემბრანა და მთავრად იხიერებ ბუნჯეს. მილოჩენი გ ბუნჯე იყო სამწიგნულო ფირმა, ბუნჯე და პალკოვიცის: ერთ-ერთი მებატრინე (ამ ფირმამ ააგო მრავალი რეინგბა და შავი ზღის ყველა ნავსადგომი); ბუნჯე და პალკოვიცის მამას დიდი მეგობრები იყვნენ, ის იყო მათი მთავარი კონსულტანტი მათ წამოწმებდათ თურითული მასწავლებლები, სწორი წიგნბეჭევის: მთავარების აღმოს (სტრუბინსკი), როგორც აგავი აღმობდა ზემონათში. ამბობს აქაც, ამ ჩემბრანის მირბინების მამას პირობად დაუსუცამ, იმ ორბაქობით რუსულ-ქართული სახელმწიფოთელი არალეგალური გამოცემების შემოტანა. გასაგებია, რომ ბუნჯეს, „ნორდ-ექსპრესს“ პირველი კლასის კუბში, სასტარზე ვერავენ გაუბუნჯედა ჩემბრანების ჩხრეკას. დახსენებულ ელბრანებში პატრონის მიერ გახსენებული, რამე შეიხვედა მისეცდნენ და მიმდინელი უკაცს მიამზერებდნენ.

ზემონათებელი წიგნიც, ამავე ჩემბრანის შემოტანით მრავალ სხვა გამოცემასთან ერთად, მამამების არქივში ინახება, საჯარო ბიბლიოთეკაში.

როგორც ჩანს, ვალდებავ კიდევ ერთხელ ესაბუძო ლენინს ჩვენს შესახებ, რადგან ერთ-ერთი დისკუსიის შემდეგ იმავე „კარულიის კავშირი“ ლენინმა მიუღობდა დიდიმამის — დედამეფი, თურმე, კარლ ლენინის მოწვევა ყოფილა აქ: საინტერესოა, როგორ ჰქონდა მამა თავისი უკრის დაყენებული. მას შემდეგ, ყოველი დისკუსიის შემდეგ, ის უსაოფლო რამეს გამოვკითხავდა საქართველოზე, ან სასტარბარეთთან თუ რუსეთთან ჩვენი კავშირის თომაზე. ლენინი მოგვიბრათვდა ჩვენს ობს — ჩემს მაიმადმოცხი ირალე წერეთელს, მის: მეგობრის ლეო ნათაძეს, მე და ვიორისის, ხოლო ანარქისტები — კობინდ ვოგოლი და მისაკო წერეთელი მას არ ეკარებოდნენ. საქართველოზე გვეკითხებოდ ათას არქეს; მან კარავდ იცოდა თუ როგორ დაახლოებულ იყვნენ თავის დროზე პეტერბურგელი ქართველი სტუდენტები ჩერნიშევსისთან, და ბევრი მან სხვაებუნის არხა გამოვკითხავდა, ცოცხალი ისტორიის, მაგალითად, როგორ ვგასწავლილენ ახლა, „ახალ საუკუნეში“ ისტორიის ცალკე ვაგების, ცალკე ქალების სასწავლებლებში, წრეები თუ გვიბინდა რამე, და რა ხანისათვის, რა საინტერესოა წიგნები აღწევდა თბილის-ქუთაისამდე, რა გვიინტერესებდა და ა. შ.

მოგაქვამოზი ინტერესება ლენინს ჩვენი „34“ — ჰქვეყნა (ამიერკავკასიის მან შემოკლებით ასე დაარქვა, როცა ჩვენამდე გაიკო, რომ რუსულ 34 კავკასიის ჩვენში, შებრუნებით, ქელის მიმართ,

ამიერ-კავკასია ჰქვია); — **Значит, Пред-Кавказье? წამოთხაა ლენინმა მხარბოლო დილილი და დაუმტა: — А для нас „34“? მას შემდეგ „34“ — край-ს ურსუბდა. საორგანო იცოდა მან ადამიანის თავისთან დაახლოება, მიჩვევა. მათთან თავისუფლედ განიბნოდი თავს, ვინაღან იგი იყო განხილვებდა ბრძნული სისაღვისა და უტარბოებისა.**

სხდომების დახურვის შემდეგ ჩვენ კარავანს არ ვიმშობლივთ, ჩვეულებრივად ვსაუბრობდით: შინ წამოსვლისას რომელიმე ემიგრანტი, კარგი ხნის მქონე იყვნენ და ერთ-ერთ რევოლუციურ სიმღერას, რომელსაც იმწამდე ყველა დღის გატყუებდა ერთ-ერთად. ასე მთავრდებოდა ყოველი შეკრება. კავდნან ათხე აღბე აბი როგორც გამოვიდით, ერთი ხეითიანი წყითი, მუშათა „რუხი ღუნის“ ქუჩების გამოცხად ვუნდობდით; ერთ-ერთი მოსახვევზე ლენინიც გამოვგინებოდა ხოლმე და თავისი სახლის წინ ვაჩერებულ ხელ-აწეული გვესაღებოდა, მხარბოლოდ მიცინებდა ვამბუნდით, რადგან იცოდა, რომ „ცისფერი ენევა“ უკვე ემხაზებოდა უახლოეს კუთხეში ჩაგბნი ვიბების გასაწმენდალად. რაც; მართლაც უსაოფლო ასეც ხდებოდა; ამის შემდეგ გამოვწყვიტო „ცისფერი ენევისაკენ“, მაგრამ ეს ხომ სიღამის იყო, რომელიც მაშინდელი შევიცარაში იყო სათაიდან სრულ სიჩუქეს მოიხივდა, იმდენად, რომ თუ მხამდალ ვაგიკონებოდი ქუჩაში, ან ქუჩიდან ვინმეს რამეს ავხაზებოდი მეორე სათუფლი, იმ წამზე წესბრების დამცველი გამოცხადდებოდა ჩვენს წინაშე ბრძანებით: „პატრიოციული შევიკრების ძილს“. თუ განმეორებოდა მხაურა, პოლიციის უახლოეს პუნქტში მიგაბრძანებდნენ და არხივინა გვარობებდნენ, ასეთი რამ არავიციოდ დაგვიტანდა თავს ენევაში. ან „რევოლუციული ლენინის თაგწმარბაში“. „აი, დაწვეწვლილი ლენინმა, მეტარბეგობა“, უსაოფლო ვულს მოიჭერება რომელიმე ჩვენგანი მათთვის გაუბუნებარ ხანზე, და საერთო ძალით ვიხილობენ ჩვენთვის შემოწირალ ხარკს.

მეორე დღეს კი ლენინს, სელიტოი, იხუმრებდა ხოლმე: **Вот как негоднымина ваша голубая половина...**

და ისევ ვიკან დავიმუშობდი. რევოლუციური სიმღერების უფრო და უფრო მწყობრი და გატყუებული შესრულებით. იმ ზაფხულად ჩემი საყვარელი სიმღერა იყო „პარასკივია“; მეტეც ეს ყველაფერი ლენინის არჩევანს შეუფეროდილი და ჩვენი უსაყვარელის სიმღერა გახდა და დღემდე რჩება ის სიმღერა, „ამუშების ჰიმნი“ რომ დარქვა:

**Вышли мы все из народа,
Дети семьи трудовой,
Братский союз и свобода,
Вот наш девиз боевой.**

დასასრული ასეთი იყო:

**И воздвиг над Землею
Красное Знамя Труда.**

ლენინი პირობდათ თვადეკაიწყებით ასრულდება ამ ჰიმნს, იმ სხდომებიდან წამოსვლისას და ჩვენც ვგიტაცებდა ყველას, დიდი ძალით...

საერთოდ; არანვეულბოვო ქალის იმენდა ეს ვულთამებლობეო ადამიანთა მსაქეპე, განსაკუთრებით მამინ, როცა მეტრბოლი სიტყვით მიმართავდა. ენევაში იმ ზაფხულს ეს განსაკუთრებით თვალში მო-

РОССИЙСКАЯ СОЦИАЛ-ДЕМОКРАТИЧЕСКАЯ РАБОЧАЯ ПАРТИЯ

Программа наша горда, несокрушима!

Н. ЛЕНИНЪ.

Къ деревенской беднотѣ

(Мѣсячникъ для крестьянъ, что хотѣтъ социал-демократы.)

Съ программой: **РАБОЧИЙ СОЮЗЪ**

Принята программа Рабочей Партии в 1903 году в Гданьскѣ

РАБОЧИЙ СОЮЗЪ

Гданьскъ

Выданъ Заград. Лав. Русск. Революціонной Соціал-Демократіи

ЖЕНЕВА

Тиража 1000. Кусте Карлсберг. 77.

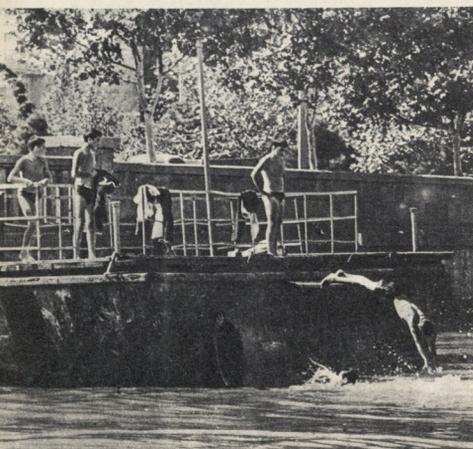
1903

სახელად გამოჩნდა. შავ ზღავევ კავშირს „პოტიმოკინის“ გამოსვლისთან დაკავშირებით; ამ ამბავს ენევენაში, ქალკის ერთ უღიდეს და საუკეთესო კავშირს, ტრის სიახლოვეს, ე. ი. „ცისფერი ენევის“ შეკრებილი მიქლენა ძლიერ ვახივებულბოლო. მეიმდობა ვთქვათ, აღმოჩენილი მტრინე, რომელიც არ გამოვტყუებია რუსეთიდან იქ ჩამოსული არც ერთ სტუმარს, ან წრობინა იქ მცხოვრებ ემიგრანტს, ჩემი შიშობელები დაწერენ იმ შეკრებას და აღტყუებული დარჩენენ ლენინით და მისი სიტყვით. და მართლაც უდიდესი მოაქვებოლება მოახდინა მისმა ამოსვლამ და იმ დროდამ, იმ გამუქებამ. რომელიც მან (და მართლაც, ხუთი თუ ექვსი ორბარბეგობა) მისცა შავი ზღის ფლოტიდან წამოსულ ამ „პოტიმოკლს“.

საერთოდ, ენევის ის ორი თვე ჩემთვის წარბტაი ვზის შიქია ჩვენი ოტიბობამაძვლირი ახალგაზრდობის წლებისა. მე ბებუნინი ვარ, რომ იმ დაუფეროვარი დღეების დაწვევით სინთეორის სასესიარი შემოინახევენ ოპანს, და მეტე როგორი სასესიარია: თეთი ლენინის მიერ ჩვენთვის მოცემული პატარა წიგნები. მისი მიმართვა „პოლიის ორბინებისადმი“ („К деревенской бедноте“) 1903 წლის კომუნული გამოცემა, ენევის ენევის პირველი შტამბოლი ვაყავ.

იმ წელს ლენინმა ნაპირებზე საზღვარგარეთობდა ჩემზე უფრო ბედნიერი არავინ დაბრუნებულა; მაგრამ როგორც ვეცასუბებდი სხდომებზე, ენდობრების მოკვალბეობა ვაზე. თუმცა იმ წიგნების მეტეოდ დასამავლავად მაგალითობის, თითმხტილიანის ფინსაცხელი ჰქონდა შემადილი, ერთ-ერთ ცალკში იმ საუნების დასამოვალად. და აი, წიგნაკის უნებუნად მოიწია პეტერბურგის უნივერსიტეტის კელლანს, სადაც მას ერთმანეთს ხელთან გულხუნენ ვულხუნცხულბოლებელი მეიხუნებენ. ის წიგნები. მიღლებული თეთი ლენინის ხეილან (სიტყვებით — **А это Вам и Вашим Питерским товарищам от Женева**), ამქამდა ჩვენს ორბინთა ინახება, როგორც უძიბობასისი ვინაძი.

გაგრძობება იქნება

სოფელ ქვეანას, თავის დედაქალაქთან ერთად, აქვს თავისი დედა მდინარე. და აველგან ის გადაქცეულია განსაკუთრებული სიყვარულის საგნად. ქართველ კაცს, შორეულ ქვეანაში საშობლო რომ მოენატრებოდა, მტკვარს ახსენებდა:

„მტკვარო, მდინარეე ჩემის მამულის, სად ხარ, რომელსაც ხშირად შეგსვამდი“, წერდა მე-19 საუკუნის პირველ ნახევარში ლიტვაში გადასახლებული პოეტი გიორგი ერისთავი.

„ჩაღიქრებულა მთაწმინდა, ისმენს დედუნსა მტკვრისასა“, მღეროდა აკაკი წერეთელი. მტკვარს უძღვნეს თავიანთი შთაგონებული ლექსები ნიკოლოზ ბარათაშვილმა, გრიგოლ ორბელიანმა, ილია ჭავჭავაძემ, ვაჟა-ფშაველამ.

ბეტონის ქვირთვებში ჩაშვდარ დედამდინარეს და განახლებულ, აუვაიებულ თბილისს — სოციალისტური საქართველოს მშვენიერ დედაქალაქს მთელი გატაცებით უმღერიან თანამედროვე ქართველი საბჭოთა პოეტები.

ჩვენი ფოტოკორესპონდენტები — ოთარ თურქია და ბონიო დადვაძე წლები ვანდები ზაფხულის ერთ დღეს ჩამოხყვნენ მტკვრის სანაპიროებს და აი, ეს სურათები გადაიღეს.

სურათებზე: (მარცხნივ, ზემოთ) თევზის თვალი. მხოლოდ ერთი წამით ამოიღება ქანარმა: (ქვემოთ) ბიჭები მტკვრის პირას; (მარცხნივ, ზემოთ) ეს შენი ქალბატია: (ქვემოთ) პაემანზე; დღეს თბილისში ცხელია.

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

მცხეთა, მდინარეზე ჩვენი გაგზავნილი...

ტანნი პიყავით და ტანნი ბავსდით

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს სხდომაა დარბაზში... აქ თავი მოუერთა ჩვენი სოფლის რეკონსტრუქციის უმაღლესი კომიტეტი... მესამე უბანში უნდა დაიწყო სტრუქტურული რეკონსტრუქციის მუშაობა...

სოფლის მშენებელი ტრინიდიან ჩვენმა კომპლექსებმა მთელ ქვეყანას ამცნეს თავიანთი სასახელი საქმეები... ეს იყო უბანი იმ ადამიანებისა, საკუთარი მარჯვების, ხელსაყრელი ხანის, სასწაულებრივად რომ გარდაქმნეს სოფელი, გადავლიათანეს, აღაშენეს... და ეს ავტომატი თითქმის ადამიანი ერთი თავისი თვალწინ... მისი ახალსწრაფი და მთელი ჩვენმა კომპლექსებმა მტკიცად და მუყაფავად დაინახეს, რომ თავისუფალი საბჭოთა ადამიანის შესაძლებლობანი ვარსაშობდა, მას ძალღმის სურ უფრო და უფრო სწრაფ ტემპით წავყვინო წინ ქვეყანა, მიესცეს მოსახლეობას უფად უფრო და წინა, დაწაფოს სტელეობის, ისე მცენარეობას, რომელსაც საბჭოთა ადამიანები უკვე კმაყოფილი გაუყვნენ, ისე მცენარეობას, რომელიც საქართველოს ახალი საიდუმლოების კარს ხსნის და მსოფლიოს ანცვიფერებს.

დარბაზში დანახავდით საკომლექსური მიმართების ექსპერტებს, მათ, ვინც ოცდაათობიდან წლის წინ ესტრუქტურა სრულად საკომლექსური კომპლექსური პროექტის რეკონსტრუქციის, როცა სოფელი კომპლექსურებით ის-ის იყო შლიდნენ მტრებს; ეს დღევანდელი ადამიანები ახლა, ოცდაათობიდან წლის შემდეგ, ესტრუქტურა რეკონსტრუქციის კომპლექსურად მესამე უბანში უნდა დაიწყონ მუშაობა... და არა მარტო მოქმენი, არამედ მონაწილეებიც, იმ დღი მტრებიც, იმ დღი გარდაქმნების, სოფელი რომ მიზნად...

აი ამ თბობას, იმ ადამიანებს უდარნო მარჯვებს, სტილიტ ტექ გააშენეს, ჰაობი ამოიარეს, მოცდენილი მიწა გააყვანეს და გააბანარეს.

სოფლისმშენებელი მოვლენენ ეს ადამიანები, მოვლენენ საქართველოს ეკონომიკური კურობიდან, შედეგებით თუ მტრისებრიდან, შედეგებით თუ მტრისებრიდან, მესამე უბანში უნდა დაიწყონ მუშაობა... ეს იმ ადამიანებისა, რომლებიც თავიანთი სწრაფი და მთელი ჩვენმა კომპლექსებმა მტკიცად და მუყაფავად დაინახეს, რომ თავისუფალი საბჭოთა ადამიანის შესაძლებლობანი ვარსაშობდა, მას ძალღმის სურ უფრო და უფრო სწრაფ ტემპით წავყვინო წინ ქვეყანა, მიესცეს მოსახლეობას უფად უფრო და წინა, დაწაფოს სტელეობის, ისე მცენარეობას, რომელსაც საბჭოთა ადამიანები უკვე კმაყოფილი გაუყვნენ, ისე მცენარეობას, რომელიც საქართველოს ახალი საიდუმლოების კარს ხსნის და მსოფლიოს ანცვიფერებს.

სოხარ დარბაზში, უხმენ მათ, უხმენ იმ ციფრებს და უმტკიცეს, შენი ქვეყნის, შენი სოფლის წარსლა და გარდაქმნაზე რომ მტკიცდებიან და შენდაუნებურად სტელეობს უფრო დიდი დარბაზს და მთელს საქართველოს, წარსულსა თუ აწმუთს. უნებურად გახსენდება ენაზე ნინოშვილი თუ შოი არაფისპირელი, სიფთო მფალბინოშვილი თუ კატაბი...

ენა ვაშაშვილი, ვარდულელ ეპიკური როგორ აღწერდნენ დაბნეულ სოფლის ადამიანებს, წლები უფრო დიდ ფაქტებს და მათ შორის წაყლის მიქრონა. მერე უფრო უფრო ახლოს მივიდეს, ჩვენს დროში, საკომლექსური მიმართების დაწყების პირველი წლებიდან, როცა პირველად, ისე როგორც სოფლებში, გახვდით ილიის ნაოჭები, პირველად ჩნდებოდა სოფლები რადიო, კინო, ვანკოვოვი რომ ესტრუქტურა ადამიანები. ეს ზომ სულ ახლო წარსულში იყო, როცა საბჭოთა ადამიანები ვაჭირდებოდნენ, მაგრამ დღე რწმუნის კარნახო აწმუთებს მსოფლიოში სრულად ახალ ქვეყანას. და აი, ნაყოფი იმ კეთილი თვისობა.

დღევანდელი სოფელი, სრულად გადასხვედრებულა, დაშვინებულა, აღორძინებულა, დღევანდელი, აღმასი და დღი, ახსურებულა ტელევიზიით თუ კინოთი, ელოდება მტკიცად, სტიკის ისტორია და აქ რაზე ჯერე უნდა. შენარება უნდა დაბაროს ეს სახელეუბანი ადამიანები, თავისუფალი ქვეყნის ბედსტრუქტურა შეიღებოს, ელოდათ შემქმნელად და ათვინი დღედაღამად.

მეჩვენათ თუ შევინახეთ ელიან დღესდღედად ახსენებ, რომ შოამიშობლობას გადავლით მათი ხსენება, მათი საქმენი, რომ იცილეს ბუნებრივი შოამიშობლობა რომელიც ჩანი ვიყავით და ჩანი ვაჭირდებოდნენ, რომ ეს დღედაღამად, რომ ეს სოფელი, რომ ეს ქვეყანა წინასწარის სხლდით და გათვით, მათი დღი შოამის უნდად უნდა.

ვინც ახსოვდებოდა წლები წინ დღედაღამად, ვინც კარავდნენ იცნობდა მთელ სოფლებს, დღე, ნახოს ახალი დღედაღამადი სოფელი, ნახოს არა ერთი თვისის გადავლით, არამედ შინაარსიდან, სასუქი-ელანად, ნახოს და განცდიდებოდა.

სოხარ დარბაზში და გრძობის თვალით ხედავ ამოხსნაშობლობის თუ დასახლების სოფლებს: ვინც გადაუდებლად ზემო და ქვემო ახლავს სახლებს, მოხსნაშობლობა ლამაზი, მწვენი ტოცებით, კიბა ირ და სასათუღიან სახლებით, ვინც უნდად აურა, დღი დღედაღამად მუშაობს იმ აშენებებს, ვინც უნდად სოფელი შოამი ან ნატავებს, მოვლისცხე ან დღი ექსპონატი, რომელიც ერთ სოფელს ელოდება, — არ შემაძლებდა მისი ვალი სხარტული არ აცხი-სოფლი ამხელაშობლობა გზებით დაქლებული, თითქმის უფლავი სოფელი და ირ სასათუღიან სახლებით დაშენებულა. დღევანდელი ადამიანები, ამათი ადამიანები უნდა ველოდებოდნენ, ნაფენაბარე ვინაა აშენებულა. ცხვრის ფარა გარდავლებულა, ციფრების და ლატარაყია ვარსაშობდა, უფრო მოსახლეობის ოსტატებს თავი უნახებლობა, სახელს ვინააშობლობა მიმატებოდა.

ჩვენი დღედაღამად ტანულთ მიწა გააბანარებულა, ხალხი გახალაღებულა.

აი ვინ უნდა სწინდით თითი შეინახოს, ათვინი ბიოტიკი გულით ვანახარბოს.

რაც თვით ენას, თვისის, ანუ დღედაღამადის, ის მიმდებარე, გაუწეოს, დღისთვის და ცხვრის.

დალოცვლილ ვარსაშობლობს სწორედ ჩვენს ხალხს უნდად მისცევი. ყრობაზე მოსოფლი ხალხს, სწორედ მათი ზნეს და იტეს, ზნეს და თუ-

სეს და ამა, მომცეს კიდევ. მაგრამ კომპლექსურებითაა მარტო ანგარიშს როდი იყო იმისა, თუ როგორ ვარსაშობდა დღევანდელი სოფელი, მისი შედეგობა არა, ან ყრობის მითითებები მისი ის იყო, რომ დასახლდა ახალი ლინიზებისა, შევსდნენ არტელის წესდება იმ წინადადებათა, რომელიც ხვალ და ზეგ უფრო მეტი სტელეობის, უფრო კეთილდღეობის უნდად კომპლექსურების, სოფლებს. აი, ძირითადი მუშაობა სოფლის მშენებლობა ითვალისწინებს.

„ოცდაათობიდან წლები წინ მიღებულა და ამჟამად მოქმედება წესდება, — აღნიშნავდა ამხანაგ ვ. პ. გეგანაძე, — უღიღესი როლი შეასრულა საკომლექსური წყობილების განმტკიცება და განვითარებაში, მაგრამ იგი ვეღარ ახსნავს ეკონომიკურ და პოლიტიკური ხასიათის ყველა განაღმარებელ ცვლილებას, რომლებიც ამ წლების მანძილზე უნდა და საბჭოთა ვლდობის ცხოვრებაში, აი, რაიმდ იყო საჭირო შევეფერებოდნენ ახალი სანაშობლობის წესდება, რომელსაც ხელს უნდა შეუწყოს კომპლექსურებისა შინაგანი ორგანიზაციული-სამართლებრივი განმტკიცება, მანამაშობლობა და მეტოპელოების პროდუქტების წარმოების მკვეთრი გადაღობა, საკომლექსური დემოკრატიის სრულყოფის, სოფლის მშენებლობა ცხოვრების ახალ აუჯავებებს.“

ახალი და ახალი აუჯავება, ახალი და ახალი წარმატება, უფრო და უფრო მოსავალი კომპლექსურებისა, საბჭოთა მურენობისა, ეს სოფელი ვლდობის, კომპლექსურის სიმღერა; ეს ნაწიხი იმის, რომ ხვალ და ზეგ უფრო კეთილდღეობის გადგეს ჩვენი სოფელი. წლევეანდელი უფრო უფრო და ბაჩაკიანი იყო შარწანდელზე, ისე როგორც შარწანდელი შარწანდელზე, მეჩაიებებს ვაცოცლებო მტეი ჩაი მიესცეს საშობლობის, ვიდრე შარწანდელზე, მეგვესებებს უფრო მეტი ურტყენი, ვიდრე შარწანდელზე; მაგრამ და იმ მტრად და სწორედ ამიტომ მოვიდნენ ყრობაზე დღედაღამად, სწორედ ამიტომ გაიგვარება 148 დღედაღამად სრულად საკომლექსური კომპლექსური მუშაობა უნდა დაიწყოს, რომ ხვალ და ზეგ უფრო დღი გამარჯვება იტყვიან; რომ შოამიშობლობის მიხედვით უფრო მეტი უფრო და მეტი წარსი. ვინ არ იცის, რომ სადღე დღედაღამად, სახლთან ადამიანები, იქ ჰყვინეს ხელეფლება და კლდტარაც, მეჩინებობა და დღედაღამად.

დაელოცით ვა ჩვენი სოფლის წარმომადგენლებს საკომლექსური ყრობისაგან, ბარაკი მიესცეს იმისა ზეგარს, იმისა ხალხს, იმისა ლინიზებისა, ეტრავლის ჩვენს ქვეყანას უფრო მოსავლის ოსტატები, მიწის მარტოვლები, სახლთან ადამიანები, რომ მათზე თამაშად ვეგოქვს ბრძენი ხალხს სიტყვები:

მთვრებულნი მოყვანილი მოყვანილი და გეგარებანი, მწერსაშობლობის მიმდებარე, შენისა იმ მიმდებარე...

კეთილსახელობის მიხედვით უფრო მეტი უნდად, მკვერდელი იგი თმებულა, ვის კეთილსახეობა არ იცხი.

სტალინი დამარბანაშობლობა

დიდი ბირნახული

სალამი, შენდა,
პარისა და რავლის ქვეყანაში
ფილოსოფოსთა,
კომისართა,
მგოსანთა მხარეში!

ვლადიმერ ლენინს
შუესრულდა
ოცდათხუთმეტი წელი.

სადღაც,
ცამბარში,
იხდება ტაქტიკა რკინის.
მეფე ყი თითქმის
ხის ფეხებით დაბეჭდება
მშობერ რუსეთში —
ცხვირ შენი
აერობატია!

და მთავრობები
გაქვერიან ხმის ჩახლენამდე:
ვერ გაღურებნა
ფაროქებას აპარონა!
ბრძოლა წამდაღურემ მოსუკერნობს,
დღეს აგონია!
და სათოფურებს გვიან თვალები!

მეი, გუშაგო,
თავგასულ ბრძობის ასწავლე კეჟა!
და მეთვის ფლოტმა
გაუყენა ბრძოლა ცუსხის გზას),
კარტი გაიჭრა!

გარისხა ვარცმა ქრისტენი.
გენეზბატონი ქარაფუტობს
ტურულბარლოდ.

ვლადიმერ ლენინს
შუესრულდა
ორმოცდაათი წელი.

არაუღიას ქობი —
კარაბრობის გასაფხულის
იქცა სათავად:
ველა თეზისი — ნათლის სვეტია.
და ტეშმარტო, ვით გალაქტია!
ბოლო, მთავრობას მოედო კეთრი.
ურუნრემელი სენია იგი!

ამ დროს
ვლადიმერ ულიანოვი
მწამდე ამაღლდა..

მაშ, კლავ ურეველ:
იფეტ, წითელი რევოლუციავა!
შენში ჩქერს რისხეთი
ასი მთლიანი მუშის მარაღლი სისხლი!
გამოქანწრთილდი, რუსეთო, ჩქაჩა!
იქ, თითქმის კედლებთან,
სიმათლისათვის
დაბეჭდილი გაუბეჭდა წყანა!
ვესის, წითელი რევოლუციავა,
შენ, მუშაოა და დღეობა გულსიქმე,
ირასმითიონაო!
შენს მხარეზეა ახლა მთელი კაცობრიობა!
მათაც იწვევს ენაო სიმაკცერე.

შენ — მაროტობათა რევოლუციავა,
მეგობარა,
წმინდა, სამართლიან მისხნისთვის.
მა მალაოა შენი აპარო,
მწვენიელი დიდი ხეობით
და არმეხის მარწვენიერეობებით!

დინაღ: მთლიან შუბლანთელი გაციოსები,
ნათლის სვეტება — უკლებეთე...
მოკლებეთე...

კრამლეთი ჩაივლის მაროტობარწმუნე და
მეიწერი,

ცხელ დღეთა შორის!
მაგარ ველოზე უკვდავი არი
შუესტი კომპასი დღეამწინისა —
სახელი: ლენინი
ნოი, ცოქავ რევოლუციოსი,
მოი, ცოქავ მშობერ თავისუფლების,
ცოქავ, დიდი კონსტიტუციოსი!
ველაო იცოდეთ, —
სამყაროს ცისქვეშ,
ლენინი იქცა რევოლუციად,
რევოლუცია — შურად, სიყოცხლელი!
დღეამწინაზე, კარიდან კარად
სავაწუფლო ქუხილად იმისი:
დაღმა ლენინს!
უკვდავია სახელი მისი!

მე შენ თავაწენ გვემ, ჩემო პლანეტავ,
მაშ, იგივენი
გამარულ მეოცე საუკუნეში
შენმა ნათებას უკველგვარ ნათელს
გადაამტავ!
და ამ მარწვე ოქტობრის ქარი
აგარტლებს დიად იფეთა
დაღმებულ თესებას..

თარგმნა: იმთბარ შუბლამამბრძობის.

ლირა იპარაკა

ახალი ლექსები

* *

მეი, ხნული!
გაფორილი ხნული, —
მიქარავს ხელში სიწვეანის მწა, —
ფეოქავს, ცინცლავს მარცვლის გულში,
პერი არისობი და... ჩვენი ვარცა.

ყანა ირიახლ ეცემა სხვი,
ო, დგერთი შეაწიე ძალა.
მთავარ ყურთი ნაკადულის ზეივლის,
ველი სსიციცილო არწევს დაღაღს.

დამწვედილი მიმინია ვენება,
მისაწიერს მოხსხვრეული ჩქერი, —
ცისიღურწე აღმასხვი სხლტება,
ალავ მწვენი,
ალავ შეიწინდერი.

თითქმის გალობს ჭრელი ქერუხიში
გაწაფულის და...
საწიფის ტოტე, —
მიმოცივებს მინდვრებს ნისლი რბილი,
მიმოიწვევს დაცვარგულა შოილტებს.

ფრავს ეწის დაწინის საწმერთული,
დასცემა ტეშმალს თეთრი ღობი, —
ჩემს ბავშვობას ტრუბანტული უფლის
და სიზმრებში მეცხადება ქობი.

ოხანქეთ, ციციტის თეთრი ველი
ატურცინლა ისარავითი მალელი
და წანება ახლისა და ძველის
გუბითობება შეცის ველა თალი.

ისე მოიანს გაფორილი ხნული,
მეი მოპარობ ზღარებნა თუ... წისქვილს,—
ო, ურწუნველ ბავშვობათა რული
სიზმრებს ციდან ვარსკვლავითი ისტრის.

* *

მითვლილმთა ცრიატი წამობრის,
გაუფერულად ძენძები ღელმა,
გაქრა ამინდი ბერწიან ავივლას —
დაბრუნდებოა ისევე?
— ვეღარ!
ღარად, წარაფი და ზეგ-ზეგები
საღმავებში ალუფხულოა;
ბერანტებს სუნთქვა: სალექ მუნების
და სოფლის მკვეთრი გაწაფხულოა.
იხსიერ დაღმას გაქვს დაღანი
და მდღერი წვიმა ზირბტ სიპოვრებს
იანწინით თუ სიშაა ნადირთ,
ღრუბლებათა ძებუნს თრთოილეთი აწივებს.

თვალს დანახავით მიწვენი ბალავას
და მალქობის ფენა უწაო,
უფელ ეტობთან და უკველ ბალთან,
ჩემს მამულს ფერთა ბაღეს უწაღებს.

* *

შის შუქი
წარველის ჭურჭრანიდან
ფრთხილად ამაღა წგრო სხივთა სიშხის
შუაველმთან და...
ერთოვლ გარავად
არწველა ჩემი ბავშვობის სიზმრებს.

სხივებში, ვითარც მორთოლდვარ სექტრებს
მგვრის ბეროთულავებს გაქოინათ ფერთან, —
ხარხად ვუცქერდები საოცარ სექტრულს
და მიყვარს ისევ რამ მომავლი.

ანუ აღბოი,
გინება კაცის
იმ პირველყოფილ სსოფანს ინახავს,
სანამ სიცივლის საწყურს დასცლის
და არ განაფენს ფიქრებს ინახავს.

ანუ აღბოი,
აროვრც მაქმანი,
შრიაღმებს სულში ადრე განცდილი
და წუ გგონიაო წუთითი ჩამქარალი,
ხავსიღებულები, —
ქიპი დასცილილი.

წყაზრვილი სოციალიზმი

კლავდიო ტორეა

მიღწეაში მონაწილეობა მიიღო და, მაინა, ტა-
სიკ მას გუთხილიდა.
საწერლო ასპირტსაც შეესო ხოლმე იოიო-იოიო-
ლა ასეთი მოხალმე

ტორეა მამაპინ

ათასნი ერთხელ წაირომიღემა მათხელმძღვანე-
ქი შუა მინორული ქაინა და მით... რა ხელენაა მი-
საქარბო

სახსიტთა კოლუსები

შლანნი შიქაზი

ბეთოიენის „სონტა აპასიონატა“. ნაენობი
გრანული მელიორიტი. მეშუღუა.
კრატეა-რიო, ზომ არავის ვაწუხა-მეთი, წა-
მით ამქვეყნობრბოსთან მარტუნეს, და სწავად
ვანელბე მას.

— დღორები რომ ვენერა...
— ჩემი დღორები. მეტევიამტრკვევის ბობო-
ქარ ცხოვრებაში, ივედ იქნებოდა: რაც წყლის და-
საღვდაე ტქაში, ხანძარსკრბოა შლანეს ჩაკო-
და. დღორი ხად დაიტედა ჩემს დღორე ყოფს
კეთის ნატიბი ვივა. იმი ვადლიოდა და გადო-
ლიდა ჩემზე, ქუსლები დაიკლა; სკრავი ვივა;
და მხსნურვის დრბოსაც რომ სიმეს აულერბეს.

ახის უსწრადეს — ჩემი სახლის წინ ნაენობი
კრემისფერი „ვილიგას“ შემოკლებები და ნაენობი
გამბეული სინგანო მანქანისა, ვიდრე სპერნი
ცოლს მეშუღუდ სართულად არ ვაძრავებდეს..

ლაზარე და შაქაველი

სწორედ ქარსა და ციხეხელა გამოკრებულ
სივარული სიცოცხლის არს ღამაში და უძლე-
ველი.

წყაზრვილი

ნაშვარეს, ხის ჩრდილი ჩამოქმდარს, ძლიერ
მწუროდა. ჩემგან ათოდე ნაზივე ანკარა წყარო
მოჩუხრებებდა. ადგამა მჭირდებოდა. დაწყა-
ბილი და წურვრელი მომკლა.

ვაქიანრებდი ადგამს. მუსრდა ეს ნდობა დიდ
ხანს ვაგრძელებდი, მხოლოდ ვშობიდი, წურ-
ვრელი არ ვადგავდი. წყარო მოჩუხრებებდა. წურ-
ვილის ვაგრძელებდი...
მქონდა, რამ მუსრდა.

ნებად თუ ასაბ...

მიღობარ და უან გრტება შენი დარწველი ზე, რაც
უფრო შორდება, მით უფრო ბურუსში იტყვია იუ-
ნდობა ილვარ, კრტება ის შენი დარწველი ზე-
ნენი, მიგანა შორს წახულობს, თვალთვალადან
კრტება მხოლოდ, თორემ თვათხილად კვლავ დგას
ის ზე და ხარისხში

ჩემოდნით და გულით

პევი რამ მჭირვასი ჩამოტანალი იმდენა... ჩე-
მოდნით: აქნებელი ფრატული ვაგებები, სატკა-
ბო ოპერატევილი რტუები, პატაკები, მახსენებით
მარათები, წარჩინებულთა სამრჩილი დანასაუ-
ბები, ფრატორბობები, ტუტუა და კანბიტორი-
ბულია დაიბუზის ოუბები, — ვისაც რა შუბრი-
ჩენია ფრატის შურტე მუშობის კეთილსახერ-
ველი სარბობები...

თვალისინი

ვერადერი დაწვერე ჩემს თვალთზე. ბაირაჩე-
რტავა; ვერადერი დაწვერე სენგაზე. ისინი კი ჩე-
მი არიან ცხელით თუ სიზარბო. ჩემი სულის გა-
ნუვრელი წაწლის ვადაწვერე; ვერ დაწვერე დიდ-
მამაზე — ვერ ვადაწვერე. ჩანს, ძალა არ შეუა დღე
სივარულის გამოხატავად, რომ შეგნებდა შეან-
კანს. აქნებ ვაშოლევი ის, ჩარზე და ვიხრებ ვერ-
დაწვერე, ზედ თვალთან მტკანალი სინამდვილე
და ამბობაც ვერ ამბობივით. რამ დაწყალობს ან
იქნეს უყოლევი ის, ჩარზე და ვიხრებ ვერ და-
წვერე, თვალისინია, რომელსაც ვერ ვხედავ. რამ
მოიკცლოს!

ნებად თუ ასა ჩემი პირველი მოიხრობები, რო-
მელთვან დიდი ხანა წავიდე?

მარი არხვეს სიმება

ჩემს სტრიქონებში ქარი არხვეს სიმებს მოგონ-
ებებისა და რა ვანაკურია, თუ სედვარანევი მანევი
შობისა.

პევი რამ უფორუხების კი ჩამოტანალია ომი-
დაღან. ვალთი ნახან, ვანცელი, ვადატანება.
წერეს ჩემოდნით ჩამოტანალია ზე-
წერეს გულით ჩამოტანალია ზე-
მეც და უჯანჯვრელი. თუცდა, ჩემი ნანერები
ჩამა ბალახისა, ბრძოლის ვიწლებ ვარტლის რამ
მილოკაცს და წურვრელი კი ვერ მოუკლებდები

და მწრება ასე დაწვერე ომი ის, რისგანა მოქ-
სოვილია ჩემი სული.

ადრე სიქაბუდე. შობილიერი კილაქის ხალი. ძვე-
ლებური ვალხები. ფოკტერები. დანახანები,
ერთი — ვანსაკურები. ოცნება. ლესები გა-
ლუკიანისა.

წყარო

იმ არადღევერე ერთ შარტულ სოფლიდან ჩა-
ნოსულ სუტარს ბავშვი ჩამოვდა. ჩვენ ერთიმე-
ორი ვაგვიანდა და მალე დაგვიგომობოდა. ათაო-
დე წლისა, კვირის, აღლ-მარათი. მის ღლა-
კაში არ შემინგნევი ერთი სიტრუვი კი, ხელვა-
ნურად ვამოხარე, აუღბი და დაუტრეხედი. გა-
ნულეთი და მიტრეხედი რამ. ახლა - საქცი-
ლი? — ზრდილი, ნესიერი, შედმოდნით თავიზა-
ნი და თანაც ბავშვი მთელი არსებით, ინტერებე-
თა და მისწრავებებით.

ვგონ დღით ვბრუნდებოდი რად ჩვენს სახ-
ლებში დაუწყალოვრდებოდა, ოცნებით აღუტე-
ვლები და, მუხანადამე, რადაც სსიაპოვნოდ მოთენ-
თილი და მოქნებოდა.

იმ სიკვდილიდან ან სიცოცხლეში

ვკითხულობ რიკოსიკოსს, იმ ადგამს, რომელ-
შიც დაწვერელებით დაწვერს კურსის რტალის ორ-
მოციდან წელის ხუთათი ივლისის შეტეგებს,
საარტლიერი და საავიციო-საკავიო კანონდებს,
რომელთა შუავალში მე თვით ვივა; ერთი მე-
მართავანა...

და ამ მთელი ამ კითხვის მანძილზე, როცა ჩემს
მეხსიერებაში აღხდა ის ქოქიბუერი სარბოლე-
თი, გვალთი მერქანისა და წარწედა, მეორე
ოთახიდან მომესმინა ჩემი უსავარტუი შოლაშო-
ლის, სპოლედ წლის ჩემი ნიკოკოს დურბტული,
ლული, როგორისაც ვამოსცემს ხოლმე ვადლო, როცა
იგი ღლოდებსა და მიმს ქვეს წადალ...
სიცოცხლე!

შეუძლებელი იყო, ჩემს მანიდელ მდგომარეო-
ბაში, ვაძრვილიდა ისეთ რთულ სავარსის, როგო-
რიც ზენარელი სევაკოულია, შეუძლებელი იყო
წლევი ქიბს — ცხოვრებაში ჩემს მდგომარეო-
ბას — არ მიმხრებოდა თვითი ვეც სივარუ-
ლისა, და დავარი მიგანა შორს.

იმ სიკვდილიდან ამ სიცოცხლეში...
თვალს ვხრებ და, ვაშოლი წარწელი თავანრე-
ლი, სინამდელი ფეიქრობ: ეს, იმ ბრძოლის ვიწლებ
დარჩენილთა რამდელი შვილი და შვილშვილი არ
გარდა ამქვეყნად!

ავტობიუსი ბალაზი

— ომის დროს, მის ცხელ ნაკვალევზე თუ არამს
აპყვერდები?

იმ სიკვდილიდან ამ სიცოცხლეში...
თვალს ვხრებ და, ვაშოლი წარწელი თავანრე-
ლი, სინამდელი ფეიქრობ: ეს, იმ ბრძოლის ვიწლებ
დარჩენილთა რამდელი შვილი და შვილშვილი არ
გარდა ამქვეყნად!

მომხალისე

მაუერებელთა დარბაზის წინა რიგებში სწორად
ისეთი მოხალისე აღმონდებდა, რომელი დლე-
შოინისგან პირველ დაამბებოთათავე აბტეა ხოლ-
მე აბრუნა, ოღონდ სავალითა ურთავლებს სა-
ცემ გახლეს.

და ვიცი წყაროსი და გავი-
და აბტე სავი წყაროები მოჩუხრებურ,
ცხოვრების ვეც ხალხისად ვანავდელია.

ველი ბრძოლისა

ო, სწორი მაივად — ველი ბრძოლისა შენკენ
გული რომ შეშახოს, ისევედ იმდელი მოვდვარ,
როგორიცაა სანკრიდან იფიქრე ვანახსალდელ
აშოვადელი. ათასი შინაწავარი, სახე-თქმა შინდან
იხე შემოინგნენდის, ვით ნესებთან მოვგვამანებ-
ელი მტრების ვენდი ამფორბობების ხოლმე, მი-
საადრესტებდა რომ დაწვერე.

— თუ იმს წარმოადგენენ ვალაში მოქმედებ-
ელ ავთარს, რომელიც აღსაწერი იყო, მისინ
რწმუნების მქონე მწერალ-ფურცნალები, როცა
სურდათ, როცა სიხოვდენენ ან ავალხდენენ, ფეხით
თუ ცხენით, მანქანით თუ მატარებლით, თვით-
მფრანავით თუ ვეხით, ჩითაც უმჯობესი — ამს
ავთარის აღსაწერი მიდიოდნენ... ვალაისამან
გარს უფლიდენ ამ ვალაის, დინად, მომონებობი
სწავლობდენ ავთარის კტეა-მოკმედებას, და აღ-
წერდენ. დიდება მათი მე როგორც მწერალ-ფურ-
ცნალები ამ ავთართანვე აღმოჩნდენი ვალაისი მოქ-
ციული და, ავთართან შეტეგებულ ვალაისი მე-
ომარი, სადაღ მოცილიდა მის აღსაწერად!

სწორი მაივად — ველი ბრძოლისა თუ ჩამი-
ვლის მშვიდობის სტრიქონებში იხსენ, რაც იმმა
სამხრეთი ბოლოთი ჩამწერა — ვარგისია მოქ-
რო სანახურისათვის!

ქალის პორტრეტი.

თეატრი
ეროვნული
ბიზლიროთეკა
სკინიანუკილი

ელისო ვირსალაძე.

კოტე მარჯანიშვილი.

ივრია ხაზი.

სევირი და ბერბერი აღუხა.

ივრია ხაზი.

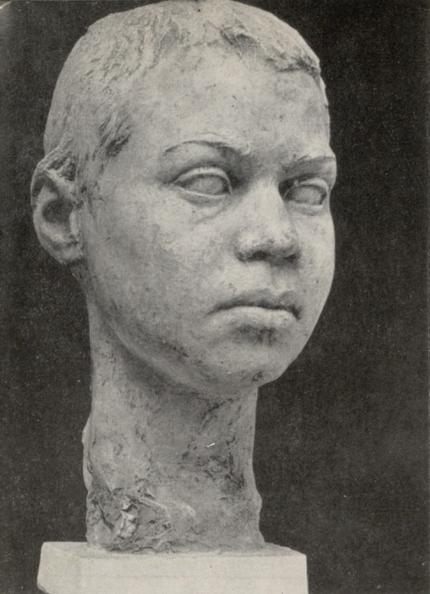
ქართველთა
გახანაობა

შაქა
ქართველი

ახანის გამარჯვება.

ბიჭის პორტრეტი.

საქპი.

წინლის ქსოვა.

თუნბიჯ დუინიშუვილი

საქართველო განსჯილობა

ბორის შავბაქრაძე

მიოთხრობა

თბილისელი ურწამლისებრი მხიველი კონკლიძის დღის ხანი იყო თავისი სოფელი აღარ ენახა. რაც უფრო უბრალოდებოდა ოდესღაც მიტოვებულ საყვარელ ადგილებს, მით უფრო ძლიერად იყარობდა მას აქამდე განუცდიელი მღელვარება.

ის უცხო წინაწარმ განძობდა მეგობრებთან შეზღვედრის სახარულს. უველაზე მეტად მიტოვებული ნაგებობების ნახა ენატყვოდა. მათ აჯავშნებდა ის წმინდა და უნეტარო მეგობრებს, რომლებიც სასურველი წლებში წარმოიშობა და მერე ნათელი შეიკეთით გაეხვება ხოლმე მთელ ცხოვრებას.

კონკლიძის შესივრებაში ცოცხლებოდა წარსული: შობის დაბნობა, სადუკი ისინი ორნდობდნენ, მათზე უფრო მოუხვედრია და ცდები არაფერ იყო. რამდენიმე უსამართლო შეზღვევრათ ამის გამო.

ანტიკურბრძოლა უველაფერი გაეყო, უველაფერის ჩანჩქოლირნენ. უშაწილები ბუნების გატაცებულ მოტირალინი იყვნენ. ის მისწრაფებდა უფრო გაუძლიერებას სკლის შემდეგ. დადიარუნე ნანდაროდ, შეედილი მთელი დღეები ეტეტილა და არ დადიარდებდნენ, ჩამობრძულ ტყეში უფრო დაედილი ფოთლების შრიალისათვის და მოარჩაყა წყარისათვის.

ნადირის მისი მტერი მტერი და იღბლიანი იყო. წარსულიდან გამოსვლების ნათივი ჭირნა და რომ უბრძოლვით, იკრიბნით მისი შინაგან ძალის. მის სახეს ლამაზი არ ეძლეოდა, მაგრამ ცოცხალი, შორსგარტყილი სურათი, სკელი წარხვების ქვეშ, მეგობრად და უწარხვად მოხაზული უფრო, მის სახეს მეტყველს და დასამახსოვრებელს ხდიდნენ.

ნადირის დევნის მისი უველაფერის იგონებდა ქვეყანაზე, ხოლო მისი ნახალი ნიშნის რომ მოხვედრებოდა, სიამოიყო აღებებოდა გული. მამინათვის თავს საყვარელი წინაგნის რომანტიკული გმირების ამხავსებდა. გულწრფელი სუბარის დროის ერთხელ მიხვდის უფრო:

— საწყენია, რომ შევიდა ის დრო, როცა ადამიანის შობის ძალის და სიამოიქის მიხედვით აფხავსებდნენ. მამინა უველებილი უყარასწყნელი არ უყოფილიყო.

წლების მანძილზე მას კიდევ ერთი გატაცება გაუწვლიდა — მცენერება. აქაც წარმატებას მიაღწია. მაგრამ ახალგაზრდა ქიბოისის გული უწარხვად ისევ ტყეებისაკენ მიიწვეოდა, ურთულე თავისუფალი დღის და შევლუბების ურთქტის წარსულს ნადირისაბის უბრძობა.

ტრანსპარენტის ნადირის იარაღს მარტო მცოდნე იყო. ანარბოლზე გაკვირებულა მიხედობ, როცა უწმინდა, თუ რკობრ ლამაზობდა მისი მეგობარი ნადირისი თოფების თავისუფალ მოწოდებლობაზე, უბრძობა, დარტყმის ძალაზე და მარჯალზე სასიყვარულ საიკიხზე. უველაფერის ეს კარგად ასობდა მიხედებს და ამბობდა მეგობრების ნაწილიწინა შევენიერა თოფი, ვილავა მდობარის ნაწილი, რომლებიც მთელი სიცოცხლე ნადირისაკენ გადაეცემა. უფრანკალიტი შეიკეთებოდა ჩავარდნაზე უბრძობის თოფი ნადირისი დროს.

— ამაზე უფროს ს'უქარს ვერ ვიპოვებ, როგორ გაუხარდება ჩემს გადარბულ მინადირეს!

მიხილო გამომცდელი შეპყრობება მეგობარს. მის წინ იდგა თითქმის ისეთივე, შეუცდელი ადამიანი,

მინი, წინანდებურად ხარტი და მიიხილი. შობი ვერუა თემზე შევერცხლოდა. მისი შორისმგებრბული თვადებშიდა კი რაღაც უცნობი და ახალი ამავსებოდა.

— ამდენმა წლებმა განვლო, შენ კი ისევ ისეთი ხარ; — აღტაცების დამაძალავად ამბობდა მიხილი და შემდეგ ნადელისად განაგრძობდა: — ამაზე შემიძინებდი, უცვე მოტეხილი ვარ. მოთხარი, როგორ შეინარჩუნე ეს ვაზუყური სილამუე ცეცხლშია ამდობარინა რამე მხენობის ელქსირებო? რაც არ უნდა იყო, შენ მაინც ჩილდოს დობრის ხარ. ამა, მიიღე — და ამ სიტყვებით მიხილვამ გაუწვლიდა შილონი გახვეული თოფი. — შენ ამ საქმის კარგი მცოდნე ხარ, მაგრამ თუ გინდა სანამდობარ დავივით რომ ასეთი თოფი ქერ არ გინახავს.

მიტო უბალი მიხვდა, რომ თოფი მართლაც ისეთი ხარამ იყო, მას ჰქონდა რაღაც იღბლიანი ნიშანია, ნაკეთობაზე ტყობობა, რომ ეს შედევარი სუსტობი ოტრტის ხედლან იყო გამოსული.

ტრტინაშული დიღბანს და უდრადებობი ათუაღებრბედა თოფს და ბოლის დიფიტებულმა თქვა:

— შენ მართალი ხარ. ასეთი თოფი ქერ არ შეეძრია. მაგრამ ჩათ მიმანდა შე დიღბანი მაინა აღარ შეეძრის.

მიხილმა თავის ყურებს არ დაუქერია. — ჩათ მამეულებს მიტო? შენდა, აღარ ნადირისო? გამაგებნე რა მოხდა, რადომ ჩაუქერე განდეგობლი რიხებზე, არ შეშლებდა, აღმინადა უბრძობაზე ასე უფრად დაბრბის თავი საყვარელ მეგობრად.

— განა მე გითხარი, რომ ის უბრძობად მოხდა მთებში? ძალზე გაიჭირდა ნადირისაზე ხედლის აღება. აფხელი ჩიდი იყო მიხვედრბობა, რომ არ შეიძლებოდა ესრელო საცოდნე ნადირს, რომლებსაც თავის დაეცა არ შეუძლია.

ხანში მღელვარება და ტყივლი იგრძობობოდა. უფრანკალიტი ჩუამდ იცდიდა. ამხავდა შეთოფებობა, ამ შესიტყვება ზედმეტი იყო და მან თბილისში მამობა შეგობარის.

— გამაგებნე, რა შეგებობაზე? — სახუხად მან მოითმინა ნადელისი მოთხრობა ადამიანის სისასტიკე და ნადირის მწარე ხედვარზე.

— ეს ცხელბედი ჩემში ერთმა მანხვებულმა გამოიჭრა. მას შემდეგ ბევრმა დრომ გაწვლიდა შენ კი უველაფერი ისე მამხვს, თითქმის ეს გუშინ მოხდა. შენ პარგობს ვაევიტე. შეიძლება უველაფერის გასახვედ და დამაქერებულად არ მოგვეტყობ, მაგრამ, იცოდნე, რომ უველატი დრო სიტყვა სულით და ემეტირ არის ნამქავია.

დადიარული და დამქავილდა მუშაობის შემდეგ. იმ წელს მიიღოდა შევლუბება ისე გამტარებინა, როგორც ჩვენ ერთ დროს ერთად ვტარებობო. წამავედ აქვალ, ჩემნი სოფლებიც, აფხელი რომ გამოვიტყველ და ქალქისა უბრავარს მოვებრბოდა, უფრო რძალად ვაქვტენე ბუნების სიმწვენიერ და მიმბრძობლობა. უბრავარს, მზივა ვანავაშობდა მიწა, გვე და ქაქინინა ნაკელთუ ხეობაში — უველაფერის ირტკილე მდებარე სიცოცხლის სისარბულზე. შენგებრბობე ვიღაცის სადღებო დიფუნარბულ მამობა. ვტრბობდი ძალის მობეჭებას და არაფერი მამობა და დამაქავილდა იმისა, უველაფერი

ტყვის და მიტვის საყვარლობი. იმ ზავებულს ნადირობაც მეტად იღბლიანი იყო.

ამის უველაფერის იმტომ გამობობ, რომ მიინდა გაიყო ჩემი იმდროინდელი განწყობილებები და ჩემი თვადელი დანიხა ის, რაც მე დანიხა.

მიტო გარბობდა, შემდეგ კი თოფის თავი მოუყარა ფოქების და განაჯობდა:

— შენ აღბობ ვახსოვს, მესხისკან ვაჩხეხილი დღი წილთი. ერთხელ მე და შენ იმ მდებლობის სობრსაც ვაგაეწაფდით. ეს ამხავდა ეს გარბილი წილთიდა დამიწო უკლევისის თავისკენ მიიზღვდა ეს აფხელი. აქედან ულაქისი სახასიაზი იწლებდა თვადუნე; ჩანს მწვენად აგრასავითი გადაშლილი ქლები, შობს კი — ჩამოთვლილი მცვერვადები. რომლებიც ცას დღეამინისკან შეეყვნენ. სადაც კი, მოირბობტის იქით, ზღვის უზარმაზარი სავიყვად ვაშლებოდა.

შე მივყარა და იქ მარტო ყოფნა და იმ დღესაც გულბედალი იქით ვაგვემართე. ხეს რომ მიიუბრძოლებოდა, უფრად მგული დავინახე, ჩემზე ადრე მისულებოდა იქ; ეს იყო მართლაც დღებეული ეგზემელარის თავისი გზობინა, თვალს რომ სტავებდა ადამიანის თავისი გზობინა. ასეთი რამ არასობდა და შემუხვედარა. ვევივა იყო, მოწიფელი, ძლიერი მცვერები და დამაქვრბული. უწინაფრინ ვეხტებო.

თავაწულო მგელი გარინდელიყო ამომავალი შობის მამობაკენ უცნურა ლოდინში. მისი სხეული მჭავთოდა გამოსტყილიყო დიღის კაქსია სინათლამზე. შენ აღბობ გიჭირს ამის წარმოდგინა, მაგრამ მე უნებურად მომიტყნა, რომ ისიც აღტაცებული იყო ახალი დღის დაბადებით და მოხილული იყო ბუნების ამ საყვარელ გავიძებით და მისი დღეამინისობი სიღამაში.

სხვა დროს როგორ გაუშვებდა ასეთ იშვიათ ნადვებს. მაგრამ ახლა რაღაც მაკავებდა და მეც ვაყვნებოდა. არ ვიცი, რადღებინ დრო ვაგვიდა ამ უწინარე ლოდინში, მგელიც არ ჩქარობდა. ერთ ხანს ის კიდევ იდგა, მერე გულტრბობად გამოიჩინა ხედლები, თითქმის გამოხეხილდა, გაეკეთა რამდენიმე

ღამე ვენახში

სდუმს ნიაგი, ფოთლებში არ ღელავს,
ღოვს ბუჩქი თავს არ ახლის ბრანთი,

ცაზე ვარსკვლავი აღარ არის ტყავი,
დაზე მინც არა ბურავს კარებს,

აღაზნის ველს ევედრება ბაღლა,
მეც აქ შენთან დავარჩები ბარემ,

მოცხეხე

ვენახში მოდის მთის თორი,
იფანს წყარი ორღობის ძირას,

არწვი მხრებით ღვავარდებს აიბის
და ვარსკვლავების საუფლოს უფლის,

აუჩქარებელი ნახტობი და ჩვეული ტუნხულით
გაიხართა ციხაობი ფირღობისაკენ.

ახლა ის უფრო დიდებული იყო. განა შეიძლება
და არ დამტკაროვით მისი მჭირი.

ოჯალს უნდა მოჰფარებდა, მე გამოვცვივე
იშრეკულით გაიწივინისაგან და თოფი შეგმართა.

ჩემში უცებ იფეთა მონადირის ეინა. ვერ ვაბადი
ჩემს თავს დაჯარული წუთები, რის გამოც უფრო
წამოვიდა.

დაიწყო სახტოი ბრძოლა ჩემსა და მხეც შორის.
დაჭრილი მგელი სისხლისაგან იცლებოდა და მანც
შუღდრდალად განაჯრებდა სიბნობს.

მგელი ნამვილად წავიდობა, თუ არა ერთი
საბედისწერი შეტრებდა. მას უნდა გადაეცემა და
შრადი წავიდობის ფართო ქვიანი კალაბრტი.

მგელი ნამვილად წავიდობა, თუ არა ერთი
საბედისწერი შეტრებდა. მას უნდა გადაეცემა და
შრადი წავიდობის ფართო ქვიანი კალაბრტი.

მგელი ნამვილად წავიდობა, თუ არა ერთი
საბედისწერი შეტრებდა. მას უნდა გადაეცემა და
შრადი წავიდობის ფართო ქვიანი კალაბრტი.

მგელი ნამვილად წავიდობა, თუ არა ერთი
საბედისწერი შეტრებდა. მას უნდა გადაეცემა და
შრადი წავიდობის ფართო ქვიანი კალაბრტი.

— მერი, მერ... წავიდა მგელი?
— არ, არ წავიდა. მას კიდევ უნა ძალა ვაგრძინა

დასაგამიდან მოდიან ერთად

მეტყვიან, მზე შუკს მიწას რად აფენს,
ველა კაცორში ასე რად ღვივის

და ვეარღოს მთების ანთებულ აურებს
სად მოქანებს ვარსკვლავთა ღლიში

მეტყვიან, დღი აღაზნის ტალღა
და სასოებით კალმახებს უფლის,

როდესაც ღერწმებს უნდებია ცეცხლი,
აქ ზღაპრითივე მკვეზიან მამინ,

თუ ჭავჭავების ასულთა ეშხი
რატომ არ ჰქვება წინანდლის ბაღში.

მავრამ ნამვილად გეტყვიან განა?
ამზე სიტყვას დასრუდენ არც კი,

თუ აქ, კახეთში ადრე ვინ განაღდა,
კაცი თუ ვაჟი, ვაჟი თუ კაცი!

არას თახის სიციცხლის დღეა,
არ იხარება გული ამოდო,

დასახამიდან მოდიან ერთად,
ღე, სულ იხარონ დაუსახამოდ.

— რას ზერქობდ?
რადღი სამწუღა შეინთ, აღგზნება დაცხრა და

გაგლი სიცარიელემ დაიბუღა.
კმაყოფილი აღარ ვიყავი გამარტობა.

გონებნარეული ვიციდი სულთ-
მობრძავი ნადირის ვეერიდი. მიწლიდა ვაგლოდი

ამ აფიგლს, მაგამ ვერ შექმნიდი,
თითქმის ვერწინობდი, რომ უკვლავე ქერ არ

ამ დღიან ბერი რამ სხვაწარად დავინახე.
ჩვენ ადამიანები, ვაცხადი ყველას, ვინც სუხსა

და უძღვრი, აქო და მოგერიყო, ჩავიხას, აწვა-
ლებს და ჭლავა კიდევ; და განა მავთი უფრო არ

მასინძეში, მინახული

პაპო, თუ ვარდ მტვრავა საფრე
შეგარ კანტეში რას უმჯობე მწამდას,

სულ ვარსკვლავები ავსო ბაღე
და ცხობავ სტუმრისთვის ცხეც-

დასწან გამორის ეშხი და ელვა,
შეი ჩაიწვავა გზენა ურცივად,

წინ შეაგება ბულბული ყველა
და ცისკვარა მანც სტუმრისთვის.

ღელავდა, როგორც პატარა ბავშვი,
ვიღარ ვალა დარდების ტვერი,

კახელი ღლები დამწვდიდა მამინ,
სტუმრის ხელთი რომ მოხდა ქვეყარი.

მისცეს მეშვიდე სართულზე ბინა,
სიამოდ ათას მწარე ღვიქრ აშლის,

ვიცრე ვაჟი არ ათფოფინა,
გამყოფილად თავს გრძობდა ცანი.

როცა მოხინა მტვანა ეშხი,
აღაზნის შურტეშო ეცნა თავი,

ახლა მივიღავ მიწაზე ფეხი, —
ურუნებოდა სუყველს კრძალეთი.

ჩვენ ბუნების შევიდით ვარო. ამ დღამიწაზე
ბუნებს შუღდრდალად განაჯრებდა სიბნობს.

ჩვენ ბუნების შევიდით ვარო. ამ დღამიწაზე
ბუნებს შუღდრდალად განაჯრებდა სიბნობს.

ჩვენ ბუნების შევიდით ვარო. ამ დღამიწაზე
ბუნებს შუღდრდალად განაჯრებდა სიბნობს.

ჩვენ ბუნების შევიდით ვარო. ამ დღამიწაზე
ბუნებს შუღდრდალად განაჯრებდა სიბნობს.

ჩვენ ბუნების შევიდით ვარო. ამ დღამიწაზე
ბუნებს შუღდრდალად განაჯრებდა სიბნობს.

ჩვენი

კაპიტანი

მედიკონი
გიგანტი

გარეწმულად ჩვენი კაპიტანი წაყვება მკაცრად იტოვებს ზღვის მდელს. უფრო სწრაფად, სულად არ მკაცრ იმ ტიპის, რომელიც შექმნა ლეონი დონა ლარსენის სახით. ჩვენი კაპიტანი უფრო ფიზიკა-მათემატიკის ასპირანტს მოგვიგონებს, რომელიც მნიშვნელოვნად თანამშრომლობს თან არ იფიქრებს, რომ მენიჯერების გარდა, ცხოვრებაში არის ბევრი საინტერესო რამ — საუბარი მეგობრებთან, თეატრი, წიგნები და, თუ გნებავთ, კარგად იცნობს (არ თქმა უნდა, გონივრულად დღობს).

აჩიან ადამიანები, რომლებიც მოხვდებიან თუ არა მუშებს შორის, როგორც ცდობილიც გადსტყვიანდნენ — სცხვრიანთა თვითონ ინტელექტურობისა. ამიტომ ვაჩიანს უხვად დასარაკობენ. უფრო წინსვლით მართლაც სიტყვას, იცხვრენ და უდღევრად, ერთი სიტყვით, თავი მოაქვთ „უბრალო მიზეზად“. ასეთი ადამიანები არ უდევრთ, ადვილად ამინდები მათ სთავაზობენ, ვინაიდან მუშები თითონ გაუთავანობდნენ ინტელექტურობის დონეს. დღე და ღამეა უკლებურა მათ შორის. დღეა და ღამეა სწავლობს, მის წინაშე მენაჩირობას, მუშაობას, ტექნიკოლოგიად, ტალღის ისტატად გადმოის სერსტეტიკად და მას, უმღარებში უფრო გათავადღებულ ადამიანთან შედგენის დროს, სერს გათვინის მისე-ად წვეთითა არი და არა მტარაბაბაბი პრე-დობი.

ახე რომ, ჩვენი კაპიტანი, ცნობა გოგუა, პირველად უფროსი ინტელექტუალი ამ სიბერის ყველაზე რაციუალური გაგებით; აგებინა, რომის უფროსი სხობა.

წარმოადგინეთ ადამიანი, რომელსაც სასკოლო ასაკშივე წაიკითხა მკაცრად ზღვის წიგნები, კავალდობარბელებად მსკდომის ფერწერას და უკუნაზე, აინჭობის თეორიას და კლასიკურ მუსიკაზე, ადამიანი, რომელიც ეს-ეს არის შეწყვიტა კაპითი ახალ კინოფილმზე, ავდა ბანკზე და აგაცეხითი გოგუდა იფიქრებს მერის საქმეს, თანაც იგი ისტატად, რომ ყველაზე გამოცდილი მეზღვაურ-ტყვი კი ვერ გათვინობდნენ; ესა და ადამიანი, რომელსაც უფროსი ზღვა და მეოცნის პრაქტიკა.

წუ იფიქრებს, თითქმის კაპიტანი დღეების კარ-ცხლებილად ამაყდეს. ზღვაზე მე გავეცანი სხვა საინტერესო ადამიანებსაც; კულტურულ და რაციონალურ მეზღვაურებს, რომლებიც ფართო არსებების უნარი შეწყვეტა; ამ სფეროშიც მთელი ინტელექტუალი — ეს უდღავია. ჩემდა საინტერესოდენ უნდა რომაა; რომ არ მთავროლოდ, თუ ზღვაზე ასეთი რაციონალი მთავრდებოდა ადამიანებს, რომელთაც კარგად იციან შემსაბრლო და რუსეთისთვის, აქაოსად და ლივონიანად; მე არ მინდა ვთქვა, თითქმის ჩემი თანამოსახურები გელოგინებამოცდენები იყვნენ; მაგრამ ისინი იგი ფართოდ განაწილებული ადამიანები იყვნენ, რომ შემოდელი გაუწეობდნენ საზღვაოების ტრადიციონალური, რომელსაც წარმოადგენდა არა აქვს, თუ ვინ არის თანამდებრევე მეოცევე.

ერთი სიტყვით, „უფროსი“ კაპიტანი ცნობა გოგუა გამაჩვილებს არ გახვალავ. წვიდა ის დრო, როცა მატარა თევზსჭერი გემის უფროსისთვის

საქმარის იყო სკოლინდა. კურსის გამართვა და თევზების ჩვევები. ახლანდელი საოცარი ტრალეტი — მუკრავი კარბანაა, ხოლო მისი მეთაური კაპიტანი-დირექტორია.

როცა ცნობა კაპიტანი გახდა, იგი თავისი ცე-საის თითქმის ყველაზე ახალგაზრდა წევრი იყო; მაგრამ ზღვის ასაკის სფეროშიც თავისი ცვლილებები შექვა; აქ ადამიანები სწრაფად ვაყა-ცდები-ან.

არვის დროს ნაილად გამოჩნდა ჩვენი კაპიტანის სიბერე და საჩიანობა. იგი არასოდეს არ მიდოდა ჩაჩხე, თუ შესაძლებელი იყო მისი თავიდან აცდებდა. ზომალი, მეზღვაურთა სიცოცხლეს მისთვის ყველაზე მთავარი იყო.

ჩემთან საუბარში ერთხელ მან როგორცდამ მითხრა, რომ ძველი კაპიტნები უფრო მეტად იტოვებ-რიბობდნენ, არ უდებოდნენ ხელშეკრებების აღზრდა. თუ მეზღვაური რამეს დაწავებდა, მას უბრალოდ დიპლომდენ და ახალს იღებდნენ. ჩვენ კი ადამიანი უნდა აღვზარებოთ. თვითურად, რომ შეგებოთ, ყველაზე უმოდოდ კი უნდა აღვზარებოთ. თუ ჩვენ მას ზღვაში ვერ გავხელი სრულყოფილად მოქალაქედ, ხელშეგებ მთი უფრო ვერაყენს ვერ მოუხერხებენ.

ეს როცა ლტინი სიტყვები. თავის აღზრდელობით უნდებოდა კაპიტანი მტად სერაფოულად ცდილობდა. ამისთან მან კარგად იცის, რომ ადამიანის მიტოვება გენჯა და მისი ზღვად უნდაცდებოდა ტროპიკურად არა შეიძლება. აქ იქნებ უნდა ცხად-ადეც და ზეგაფრების ძალაც ასეთი ძვირია არის. მან ასეთი წესი შემოიღო; ყველა მნიშვნელოვანი საკითხი განიხილებოდა მეოცნობა საქმეზე, მერი გადაეცემადა განსახლებულად საზოგადოებრივ იგნანსაბოლად და მხოლოდ ამის შემდეგ იღებდნენ საბოლოო გადაწყვეტილებას.

ცნობა გოგუა ძალიან მხიარული ადამიანი; მან აქვს იმის ბედნიერია ნიჭი, რომ იმხროს მან, რომელიც არ აუცილებელია, როცა სიცოცხლე შედის. მე მივხარება, რომ იგი ყველაზე „უფოცვლო დღე-დღეობს“ კი არ ღალატობდა თავის ხსიათს, ტამპე-რამდენიც. ასე, რომ მას სრულყოფილ არ ეტება მუ-სულტურული სიძლიერის სიტყვები; „კაპიტანი, კაპიტანი, ვადივინო!“.

ცნობა გოგუასთვის დღის ჩვეულებრივი განაწეის არ არსებობს; საჩხე მას ხანმუ-ხანმუ სინჯას, დანარჩენ დროს კი ახლანდეს ტალღის ნაწევებსა და ამიღების გეგმადღებდნენლობს, მთელ საიხებს ატარებს საჩხე მდგომარეობის აღწერენელ რუკებთან; ვარკობის ხად და როგორ შეიძლება თევზის დაჭრა.

მე მთავარი ჩვენი კაპიტანი და ამიტომ კინდტაც აქ არსებობს; საჩხე მის მცირედენ ნაყლოვანებში; რომლებიც უფრო, ასე ვთქვათ, ასაკობრივ ხსიათის არიან; რამტატომაც კი ვერ ვაჩვენა თავი თანამშრომელს; ჩერნიშევსების ამით იმის თქმა უნდად, რომ იდგაურთა ადამიანები არ არსებობენ. იგი უმეზღვაურა, როცა კაპიტანი არ იყო მან-თელი, თავს ვერ მცირედდა ხოლმე. დან, იგი ანე-თი შემოხვდა; მაგრამ რამდენიმე წლის შემდეგ იგი ცხად იტყვოდა იმად, რაც უნებოდა იგი; მან-ველგინიერ, კეთილმოსურენ ადამიანად, რომლი-

საც ყველას სწეროდა და რომელსაც ყველა პატრეს სცემდა.

როცა მიმდინარეობს ერთი ხომალდის მეორესთან შეფერება, მთელ ეკიპაჟს მშველარება მოიცავს. არ არსებობს მეზღვაურისათვის უფრო სასუსხავები საქმე, ვიდრე და ზღვაში ხომალდის მიუყენება მცირე ხომალდთან; აქ, როგორც არანად, კაპიტანი და უნდა გამოვიდნენ თავისი აუღედებლობა და უსტიკი ანგარიშობა, რადგან ერთი ასაკური, უბრალო მობრძობა — და ფოლდის ირი კორპუს-ის ერთმობრძობა შეიძლება.

უმახმარია „უჩაგანა“ ნელა ირქვია დაღ-ლებზე, ჩვენი მატარა გემი კი ჩემად უხალხოვ-ბოლად მას, ხან უნად იხედდა, ხან ახლად მოიყვება მის-კენ. ბოლოს, როცა სულ რაღაც ირქოვდ მებრძო-და გავსორება ერთმანეთს, მატრის აიგნენ თო-კე და შემოგვიყენენ. „ურჩაგანა“ პაჩნეუ ჩაყ-რად კინებდა. ჩვენი გემი იგი მებრძო, „ურჩაგანა“, როგორც უბრძობის მძა უფროსი მიმდებარება ხოლმე. კაპიტანი სიცოცხლეც იტოვებდა ჩაატარა და საზღვაო ტრადიციის მიხედვით მოლოცუვებიც მი-იღო. არსებობს ძველი კემპარობა; კაპიტანიც გა-მოიცავდა ნავსამადგომთან; მაგალითად, მტრისთვის ისტატობასაც ყველაზე უფრო მიწაზე სარგებლობის დროს ამოწმებდნენ ხოლმე. მაგრამ მინც ამგნების განსხვავება; დღე და ღამეა ლანარის მატრისათვის თითონ უტარებს ხელმე ზღვა. უყანასწულ წამებ-ში იგი მატარ არება მიწასთან, ამ წამებში ეკიპა-ვის წევრებს კი ძალადუნებრად მტავრებად იქ-ცევან.

ზღვაზე კი, ნავსადგურში, ან სხვა გემთან მიე-ცეხებას, ცვათი უნდა მუშაობდეს განსაკუთრებ-ლი ზოტად და შეწყობილად.

აი, ხომალდი უკვე შევიდა ნავსადგურში; კაპიტანმა უნდა გათვინოსწინის დღეულების სიმძლავ-რე, წყალწვევა, ხომალდის სიგრძე და სიგანე. იგი მოკლეა იცოდეს ადგილობრივი დინებები ზღვა-ში, ქარის ძალა, ტალღის სიმაღლე. ყველაფერი და-კავებრებულთა ერთმანეთთან; აქ არ არის არც პარ-ველდობის სიბრძინა, არც მებრძობის სიბრძინა დღე-ადღობის.

„...მასწინებდა ასეთი სურათი: გათვლიანებული და გატარებული ჩვენი ტექნიკოლოგი უმცირეს-თის კოლგადა, „ურჩაგანა“ ტექნიკოლოგი, რომ იგი ვადიკობა არ არის და ამიტომ არც შეუძლია ყველა ცადაცემა წარის თევზის ცადაც გარ-დაკეცვა. კოლგა ხალხისადეცა თანამდებ, რომ ჩვენი ტექნიკოლოგი ცალქობი არ არის, მაგრამ და-დებრივ მითითებს ცალქის ზოტად და იცის. ჩვე-ნი ტექნიკოლოგი ცენტრის, მატრისათვის მთი დღერს და მატრისათვის სოხოს, მატრისათვის კოლგა ათავის-და და უმოდობო ლოკავს წესებს იცავს. რას იზან, თევზის დაპარისხება საქმითა; და ჩვენი ტექ-ნიკოლოგი ვარის ტროპოსფერის მითითებითი ბე-სი-მოდელი.

ასე მთელს ცხოვრება გვეჩვენებს ჩვენი მეზღვაურ-ების მეოცნობის თვისება ის არის, რომ ისინი მტდამ-საიმოდო ადამიანები არიან, მათ იციან თვითონი საქმე და გატაცებით ენასახერხებან მას.

* დასასრული. იხ. „დროშა“, № 10.

წევალ ჩვენგანს, სასქიანობასაც უნდა ვეწოდეთ, აქვს რაღაც კეთილ-სახსიანობა, იდუმალი საცდო, რომელიც ყველაზე ძვირფასს, ყველაზე საოცრე-ბისა და ფრულ განის იხსავს. ჩვენივე ასეთი განძის გიორგი ლომიძის პი-რადი ბრავოზე, ამას წინათ ისიც ვაფიქვრებ ამ ვაჭრობის, ვაჭრობის ხელი ნაწერ ბრავოზე, რომელიც ძველ ნესტარს უდასაყვერნებ და ერთმა ამავანე ვაჭარმა — თითქმის არც ერთი წერილი არ ეგზმა ბრავოდ არც ავტორის, არც ავტორისც, უკვე ურალად ადამიანის — მიწვევების და პუნ-ტუაციების შემოქმედებს, ხალხური მოქმედების, დაწვევები ნიჭური ავტორე-ბის, ხალხის წილადან გასული შემოქმედება ბელს ეხმარება.

თი მოვლით ნიჭური მკვლევარი —
 „გიგანტის, ლეგალ მასწავლებელ-ლიტერატურის გიორგი კისარაძის ლექ-სებს, მე გვიჩინა, აქვდა რამდენიმე შერჩევა დასაბუდალად“.
 „ხომ არ შეგიძლიათ დაგვიჩინოთ ამ ახალგაზრდა ლიტერატორის საგარე-ყოფანო? განაღობ ვაჩრად, თქვენთან ლექსები დაუბეჭდას“.
 „მე რომ ვთხოვთ სესიამე დეტურაზოვილის მიღწევის შესახებ, გიგანტი-ნით, თიღია, ვაგონებანთ“.
 „გიგანტის ლიტერატორის კარგ მოღვაწეს კ. რატიგონი — გვისანს, რეკლამისად დასაბუდავად, ამა თქვენთან მოკლე ლექსი და წერილი, კარ-გი იქნება, დაახლოებით თქვენს გაზეტის და უკრადელად მიკითრო“.

გიორგი ლომიძისთან დიდი ხნის ნაცნობობა მაკვირვებდა. მაგრამ ჩვენს მეგობრობას მტერი საფუძველი ჩაეყარა 1960 წელს, როდესაც სახელმწიფო-ური გაზეთი „სოფლის ცხოვრება“ დაარსდა. დღმა პირველ, რუსულ გზის ნაშრომებს მსგავსებულ იგრძნო, რომ ახალი გაზეთი სწორედ იმ უბრალო, მშრომელი ადამიანებისთვის იყო გაბმწერილი, რომლებსაც სახელგუბო მას მე-და ამ სწავრობა, რომელთათვისაც ქმნიდა თავის უკვლავ შედევრებს და აღბით ამტკობდა „სოფლის ცხოვრებას“ პირველად ნიშნებით დაბეჭდა ჩვენი სა-ხალხო პოეტის მისალყო ლექსი. მერე და მერე გიორგი ლომიძე არაჩვეულო-ვად უნდა ჩვენს გაზეთს თავისი შესანიშნავი ლექსებით. მთავრობების და პე-დაგოგების სტატეგიები, არაჩვეულოვან გამოცემებურა პატარა წერილებით ამა თმ იმ საქმიანობის საკითხზე, ზოგჯერ კი თვითონვე ავტორისხანება და წამო-ხედვაც ასეც თმუძის.

გიორგი გაზეთის სტელი და გული გახდა. იგი ჩვენი შტატის თანამშრომელი არ იყო, თორემ იგი უკვე ჩვენს პირს და ლხინ იზიარებდა. ამათი სახელი-დღეობით მას დრო უყოფილად სავაჭრად მქნინდა ვაინახებდა „სახალ-ხო გაზეთისთვის“, როგორც თვითონ ურთავდა „სოფლის ცხოვრებას“. რო-დესაც „სოფლის ცხოვრებას“ მეთათვს ნიშნები გამოვიღოდა, მას ლექსით მი-მართა გაზეთის იმ დღეს, 1964 წლის 4 მარტს, როცა რედაქციის თანამშრომ-ლებმა გაზეთის უბრალო მეგობრებისთვის წვეულება მოწყობეს, თანა მშე-ობრივ განძობდა თავს. მაგრამ მათიც წამოვიდა ფინიკილორის პლატოზე და დაესწრო წვეულებას.

„სოფლის ცხოვრებაში თანამშრომლობა უშუალოდ ხალხთან, ცხოვრებ-სთან ურთიობისთან ნიშნავდა მისთვის, რომელიც 1964 წლის მარტისთვის მას პატარა წერილი დაუთმო“. ვკვირ დადებრები ხშირ დღევე-რად დღეს და ამ დღემდე მაქვს გადამოლო. ლექსები ვაძუბებთ ამ ვიჯე სტრილად, მაგრამ სიტყვა სიტყვამ... თავი ვაჭირებ და ვაგზავნებ ამ სახა-ლო ლექსს“.

მასხარა 1964 წლის ზაფხულის ერთი ძალზე მშვენიერი დღე. წყნობა, ლე-ინობის ვარჯიშა (ცოტა აღერ რედაქციის საქმეებში გაზეთი კვამთი მომზა-ბა ყოფნა. მეგობრივი სიტყვა თმუძს მათზე იკვებება თავიანთი სათავაზო პირველად, პოეტის თანსალოლებთან სავალალოდ მოხივდა, ჩვენი გოგო-ბა მოვიყვებოდა. მეც ამიტომ ამაძებდა სტრილი მწვეალი მას აფარებდა.

დღის თემთშეგარე საათი იქმნებოდა. ლომიმ გულგრილად მომესალმა: თავის თემშიათი თითხით, არასოდეს დადიებრები წს წმუტობი. ჩემს რთ დღეა შთამბეჭდავი ვარჯიშის რამბით მამაქი, მალღო, ვაპირაბობინებ და ბუბუ-ბა, ვაძაბებრდა, შეწყნარებდა. მომიბოძა. საძმურა თითხით რამდენიმე მადიდა ღვა. მაღვიბებზე ხელწარმებდა, წინგებდა, ვაჭიბებოს დატეხტი და საქალაქე-ბის იყო დატეხებულღო. ეს მატილები მოწმობდნენ მის მრავალბრებ დატე-ხტიც, ეს თითხით იმ საძმობის ვაგდა, სადაც მუღვიბედაქამიბებულ იდგებოდა ადამიანი, შემოქმედები, სიტატე, ურუნებრად ახლად შექმნილი ლექსის სობო-ბი ვაჭიბებო თითხით, ეს უნებური ვრცხამლები მომჭებოდა სობოთი საქათვლე-ბის ზეჯალი წარსულით, მისი ბრძოლა, მისი ხალხის ვაჭიბებობა და მომავალზე ზრებიანი იყო შეზავებულღო.

ჩვეულებრივად, სკლის მოთმობის საშუალებაც არ მინდა, ისე სწორად ვითობა, სა იმის ახალი და ფაროთი აიანებ ვაძიბებდა, სტუდენტ მომბატო-ბა — ერთად ვაგზავნებო.

გიგას საქმიანობა, არსებითი ამაღლები აინტეგრირება. როგორც ნასთამდებ-ლი დარჩა, როცა ვეჭობა, თუ რა დატეხებობის აღნიშნავდა მისი თანსალო-ბის მისი სურნავის ვეჭობა, რომ რაბონის ხელმძღვანელმა მუშავებმა თითხით საძამებოდა და არბო დათმობებდა მომავლს, როგორც აქვეყნებ საძმე-ბის რეკლამის სხვადასხვა ურუნებში სახალხო პოეტისა და დეტატორის ჩანა-წერილებს და წამოწყებებს. მე ვეჭობა, რესპუბლიკის წყურთა მეტრებობის მიზნობდა ქობალა თემეინთვის მოკვებოდა პირბადა შესწორულა — ეს ტეტრა-ბი თმუძის მომლოებურ პატარალებს და პატარაებლებს აღუთქმა — მალღო თმეა-ნი სოფელი წყურთა მიმდებოდა.

როგორ ვაგზავრად პოეტს!
 — პატარებელი ხომ მოქალს
 — მას სახე უნარწინავდა და საოცრად აღტყევებული ჩანდა: — ამო-კი აღერ შემოხიბდა გულს ვაგულს!

მეტიც ასეთი ცეთილოზობობი გეზებს და იწვეურს სოფლებზე ჩამოვადებო-სიტყვა: ყველაერთი ასოვდა — რამდენიმე პოეტის, მწვეურს სიტყვებზე მო-ბანი, რამდენიმე მამობა შემებდა უნასწავლეს მას მამობა და მას უნასწავ-ტროფობობებზე სოფლები და საოცრებობებზე კომბინებდა მამობა-ბის. ყოველგვარ ამაზე უსაყვარლო ლამაზობდა, რადგან მამ ბიძა თითონ იღვა, გიორგი ლომიძე, ამ ცუტხის წარგზავნილი უმღვდელ საბჭოში, მაგრამ თავის თვალს კინებდა ვერ დაძაბებრებობი, არც იყო სასიბოდა ვაგზავნობი-და, როგორც ვაგზავნობი, უკვე ვაგვიფიქვრებო არ, მთელი მისი ვეუსიყვე-რი მომავალზე უსაყვარლობასაც იყო მიყვარობობი.

— წარსულის ძეგლები, ანტიკეტებრა — ვაგაჭიბობდა აღტროვებობი დიდი პოეტი, — ეს ხომ მთელი ხალხის, მისი ისტორიის თვალსაჩინო საყვა-მეც, რატომ არ ვუთხრო მამ სათანადოდ? ეს მატრო ძეგლია დაცვის საბო-ლოების მოკვლეობა არ არს, მთელი ჩვენი ერის მოვალეობაა. ყველა ჩვენი თვალსაჩინობით უნდა ვაგფრთხილებო ჩვენსაბრბა ნაყვალთა და ნანდერ-ძევის.

გიორგიმ ნიწმუნდა ვაგხსნა. ბოლოს სინანული დასმანა, ხერობობდე-ვრებობს ამ ურესნიწმუნავ ძეგლს უფრადღებობამ ეკალ-პარტის სამისი შე-მოხებობი.

— ხეობ დიდი დარბობი აქვს ნიწმუნდას. მზარებობღობონის მუხებურ-საოცრო ამაზე უკეთესი აფილი იქნება ვანა! თანაც ამ მუხებობის მუხებუ საბო-ლოვებობზე წასწავლეს შეიძლება. სოფლის მასწავლებლებმა არ უნდა წყე-ბონენ ამ საქმეს.

მეტიც პატარებელის ბიბლიოთეკა ასენა. იგი 1898 წელს დაარსდა აფი-ლობობის რედაქციებობი.

— ეს ბიბლიოთეკა რომ არა, ძნელი საფრებებობი, და აღდეგობა ჩვენგან, ახლა კი მოსი წყურთა ფინიკი იქნება ვანა! თანაც ამ მუხებობის მუხებუ კონსენსა, პატარებელს მრავალი რედაქციებზე აღზარდა. აი, ყოველმა მამ-განმა ათოვლ წელი რომ დამთხმს ბიბლიოთეკისათვის, მამხმ...

და პირველი მაგალითი თვითონ მისაც ბიბლიოთეკებს, „ვინღა? წინე-ბით ვაგაკო და პატარებელის საოცრო ბიბლიოთეკებს ვაგაკო“.

— მიოვლ წყურთა საშუალო, დღე, ეს წინგები ხალხს მომბატდა.
 მატრო თანსალოდ გეზლებობა რომ შევიბოძებოდა, კემწარბოდ სა-ხალხო პოეტი უნდა ხალხის წინაშე ტრიალებოდა. სად არ მუხებობილი — ხან ახალ მუხებებს ტეტრებობდა, ხან ირთობს მოილოდა — გულგვრად ათ-ვებლებობდა ვაჭარის ტრასობა და ქეთობის აგვიტრანსა, საოცროს თუ ახალ წყურთებს, ხანაც ჩაის მერგებობს მოუხებობდა ვერობი, მეტიც თმუ-ბობდა პირს, ქარბობს ბაღებს დაოვდა, მათთან ყოფილიყო იგრებობდა გულს და ფრეაქტურების მომხანებობდა. ვაჭრა და აგზებობი მოიულო-არაჩიბებულ. ხალხთან იყრებდა პირს და ლხინს პატარებელი, ვტი სოფელ წყურთა მიმდებოდა სოფლები, ერთი წყურთა, მას „გოგოს წყურთა“ უწოდებენ და სამართლიანად — იგი ხომ ლომიძის თანსალობი ვაგაკვანდა.

კიდევ ბევრი საინტერესო შეხებრდა შემოინახავს მხებრებობს, მაგრამ ერთი მათგანი ურასწვლად ვაგიოვლებს ამ შესანიშნავი პოეტის სახეს... ეს იყო თბისონი, 1966 წელს ზაფხულში. ლხინს საქათვლებლობის მერწობა მე-ობაც ყოფილობა მიმდებრებობდა. გიორგი მეტრბიძეს აღერ ყველ ძღა თანს-მუხებობდა ამ ფრთხელ მონაწილობის მიმდებოდა. მამის მემკვიდრე სარწ-ბიჭა, დიდ მწერლს გული სტიკობდა, რომ არ შევლი თავსებრებდა ემე-ტრად მალღო ტრებობდნენ, როცა პირბილობის მამდებლობდა მისი ვაჭარე-დასაწავლე. მათგარობის სტრანობა ავტეკრობი ვაინახებო ტრემა შესწარბა.

ვაიღამეუბრებ მეტიც წყურთა წყურთალოვი და მისთვის მეგობან იმ დღს სიყვარულო, არც ბობოქარი ტრემა ჩაქვალა ხალხმა. სტკობის დასწარბელს აღერ დაველოდ და წყნობისათვის ვაგეშურე.

გიორგი ხეობ მტრის ფრთხილობა მიწრბილუ ვაინახე იწვა. საბებზე ალი მოსდებობდა, ერთიანად იწვიღა. ხელები ციო წყურთი სახეს სობობს ძეგ-ლებრებ ვაჭი ჩაიყო. მისი მუხებრებობა, ერთხანად შევიცა, რაღაც ვაჭარობის ძივამ ძალამ ვაჭარობდა სახელი ამითობობა ჩემს ვარბობში. სწორედ ასე იღობოდა ვეგი, ვეგობს პირველმა რომ დარღობდა ვნა პოეზიამ...

ზაფხულის ცივლი დღე იყო...
 გიორგიმ თავი შემოაბრუნა, მომესალმა და მამინე შემომჩივლა:
 — რამა საჭმე? ნუთი მართობ ასე ცხელი, თუ მე ვიწვი მოლოდ?
 ხეგნი მართობობდნენ და სწავ, გიბო მობონის აფრეკვებდნენ აიანს. ვა-ჭარებრებობდა თბობის მუხებვად ნიშნავდა იქნობობა. პოეტი კი უ-ღრეს განძობდა ბრბოდელი წამოჭრებობი ნიავის ვეფცხას...
 — დწრბილუდ ვეამეგე მერწობა ყოროლობის ამებტი.

თქვა: — მაღლებლობა ვა, ჩემი ხალხის რომ დავეყვებოდს ეს სიყვარული ახლა მთელი ჩვენი არსებობა იქა, მეტრბიძეობ...
 მეკითხებოდა სტუდენტზე, ვამოწყებებრებოდა ვანსაყოფობობის ანბანტრებებ-და, სას ამბობდნენ ახალგაზრდა მწერლებზე. მე ვეჭობა: ხომ არ ენებება თმეს რამე ამ თმებზე, აგერი გაზეთი და მისი საშუალებები ტრედი ხალხი ვიგონებს-

სტორიად ის ზეზე მორიკორ

სწორედ ის ზეზე მორიკორა, რომელმაც აღზარდა „კარგულებმა“ ნიღონი და ჩაშლა საბრძოლველად, დღემდე აქვლინა 1954 წელს ფეხბურთის სამყარო მიხილებული...

სწორედ ის ზეზე მორიკორა, წყურს ზენე გულ-შემაჯობებელი თავიანთი სასამართლო ოქრის საათით რომ გადასცა მიხილე შეშხს, რომელიც ღიდ ფეხბურთის ეთიხებუდა...

ზეზე მორიკორა მსოფლიოს ერთ-ერთ საუკეთესო მწერაკად ითვლება. თვითონ იგი მხოლოდ 7 წელს თამაშობდა (1936-1943 წლებში). მისი ნაშრომები მორიდმა სპეხებერთი პედაგოგება აღმონდა. სხვადასხვა დროს იგი სარაქობო ვემა „პრომინენსის“, „ფლუმინენსის“, „ასილე და განასი“, „სოლიონანის“, ტრუფეას „ნასიონას“-1952-54 წლებში მორიკორა ბრაზილის წარებებს წარმოადა, ახლა იგი მონტევიდეოში ცხოვრობს და „ნასიონას“ ხელმძღვანელობს (სწორედ ამ გუნდის ჩამოყალიბების ოქრით, მავრამ სულით ხორბადვდ ბრაზილიელად რჩება).

ოცდალეუ ზეზე მორიკორა „პოეტოფორიში“ თავის მეშინამ ამირთახა და ამირთაინე წარმატება თამაშობდა. ეს ის ამირე მორიკორა გახლავთ, რომელმაც 1962 წელს ამახილეთ ფორლა შეყვალა და ბრაზილიელმა ჩილეში ოქრის მგლებით მონაპედა.

გაყენილი ნაწყებების ზეზე მორიკორას კრავალი რეტეხებდა, საყვარელი ღიდე ფეხბურთის პრაბოზიტებმა...

რას იტყვი სამხრეთამერიკელი „გრაფდების“ შესახებ?

როგორც ბრაზილიელი, ისე არგენტინელი და ურუგვაელი ფეხბურთელებისათვის, უზარებელს ყოფილას, დამასსათიხებელი არტისტულია, იმპროვიზაცია, დახვეწილი ტექნიკა. ბრაზილიელის უფრო ტექნიკურია, გამოაზარებულთა თამაში. არგენტინელი და ურუგვაელიც არ ზოგჯერ ათლებდნ „შულა-შემოსლას“-ა და ერტობდნ...

რაოდ სამხრეთამერიკელი კლბებიც აქვს სამოლოე შესაღებობილი შეხილი?

მიეტყოლებნე ნე ჩამობრძევი, მავრამ მე მაინე დასახლებდ ბრაზილიელს. იქმს თანამედგრელებს ინგლისში აცივი წყალი ვადასახეს. ახლა ისინი გამოიხილებდნ და მათი ძალი იბარებდნ...

ძილებენ. უნდა მოვასწინოთ, რომ უკვე დადგინდა ბრაზილის ძირითადი შემადგენლობა. გასამად შეიძლება მხოლოდ უმწინველი ცვლილებებით მოხდეს.

ფეხბურთი დადიდა, რამ პელე არ მიიღებდა მსოფლიო ჩემპიონატი მონაწილედობას. ინგლისში მას მარტ პრიაპარა ნადირდებდა. რას იტყვი ამის შესახებ?

ბრაზილის წარებებს ძალიან სწრაფდება პელე. მედილი, 26 წელი მწერთივად ვეშვობ. ბევრი ბრწყინვალე „კარგულებს“ მასწავლებელი ვყოფილხარ (ნიღონი საბრძოლველად, დიდი, აფეხბურთის, ე.წ. ულინი). მავრამ პელეს მსგავსი ვერცხარი არ შემეხადია. თუ ბრაზილის წარებს სურს გააიმიეროს 1958 და 1962 წლების ტორეში, კლებე შეეცლებულა უნდა თამაშობს ტრიბუნალ და ტორინოში საცხრობო ივიან გოლის ვატანა. პელემ მათა და ივლებით ერთად ჩინებულ თავდასხმა უნდა ჩამაყვალდეს.

უკვე მათი ათული წელია თავალურს აღდგენით საერთაშორისო ფეხბურთის განვითარებას. რას იტყვი ამის თხებულებებზე?

ცვლილებები, უზარებელს ყოფილას, ვერძალე ფეხბურთის მეხბე. აქვილი კონტინენტის წარმატებას წინსვლა ეტეხება ფეხბურთი მომავლის, გამაქლობის, სისწრაფის, მიზანდასახლებობის მხრივ; საჭიროა ყოველგვ ამაღს ვაგადასწრება, როცა მსოფლიო ჩემპიონატი წარმატებით გამოსვლის პირობას შემზადვეთი არ იყო. როცას ვნახ ჩემპიონატში ინგლისელებს პირველ აფელა დრანია, წარმატებით თამაშულს დანარჩენმა ეგრობულმა კოლმეტეხებმა.

მიგანათე თუ ახა, რომ ეგრობული კოლმეტეხებიც გახსნა, მესილის მსოფლიო ჩემპიონატიც გადამწყვეტ იქნება თამაშებზე?

მე ვიცი, რომ დღესათვის მსოფლიოში ყველაზე უფროდს ირგანიზებულ გუნდნი ინგლისის წარებებს გახლავთ. სერ ალფ რაბინის ფეხბურთელებს ცდილ შესაღებლობა როდი იქნებ შეინარჩუნონ მსოფლიო ჩემპიონობა. კარგად უნდა თამაშონ იტალიის, გერმანიის ფედერაციული რესპუბლიკის, სსრ კავშირის ფეხბურთელებმა დიდი მნიშვნელობა ახი უნდა მიუღიონ პრაბოზიტობისათვის.

სწორედ ის, რომელიც უნდა მოვასწინოთ, რომ უკვე დადგინდა ბრაზილის ძირითადი შემადგენლობა. გასამად შეიძლება მხოლოდ უმწინველი ცვლილებებით მოხდეს.

თამაში მძიმდება. ფეხბურთის რინამე გასაყენილი ფეხბურთის პრაბოზიტებ, რომლებიც უფრო სწრაფდ მონათავინდ, თუ რას ეს უტეხობას, კარგად იციან პელემ, ვისებშიმ, კლებებშიც; თანამედგრეად ფეხბურთელი სპირტულიწ სწრაფი და მართიულელიც გამწვლ უნდა იყოს. საჭიროა ზოგის მიღება, რომ ფეხბურთის ინტერესი არ დაეკარგოს. ზოგი სოხლე თამაში უფრო არ გრძებდა. მე, მაგალითად, ნინადლება მიზევილი უფრო ფორს პრაბოზიტებ ვაგაფორმობს სამამად მოღრინე. ეს, რა თქმა უნდა, ერთ-ერთი შესაღებლობა მრავალბადან, რომლებიც უნდა გადაწყდეს.

ზეზე მორიკორა 58 წლისაა. რა თქმა უნდა, მისთვის ფეხბურთი მწიწაკაა. სადღეობლება არ არსებობს. მავრამ ამ სწორე ცას დროს რაღაც ვაეშვებო. როგორ ვუსაზარა, რომელიც თავის მეულ წანებობამ — მიხილე შეშხსა და სხვადასხვა მტერებზე შეშხსა „არ მეშხის, რაობ ამებებს მესხის თავის ფეხბურთში“ ვაიდა კიდე რანდინე რე უნდა და მისმა „ნასიონასმა“ ლინინდატი მოეგე აღელონი (4:0). უნდა გეჩანას მორიკორა იგი ატეხე პელიშ მონათავინდ ზევიანში, რომელიც ლინინდატი კიროვის სახლებოის სტადიონის ეკავის. მორიკორის ყოველგვ კორკაშიმ აფრეხება, რომელიც მისი გუნდი იგებს ფეხბურთი მისი დღესასწაულები და დიდი დარდილი.

ბობი ბარბაელი

მეტი. ერთაშად როდი მომეცა პასუხი, თითკვი გონებში წილიდა, ძალი მეყოფათ გრაზია, ჩადებრდა და ჩემი მხით მიიკარა...

— მოდი, ცვლილით... ჩაიწერილი... მე მიინდა მიეგვსებო ჩემს ახალგაზრდა თანამოელებებში...

გაგლა ლაბარაკიდა, მე უფირი. ბოლის ხმამად წავეტიდა ჩანაწერი. მას ორიოდ შემსრულებს შეტარას, კვლავ შეტარებდა და ის შემომხებდა, თითკვი სურვლის მიხედვით:

— მომიცი კავშირსკარი, თუ შევიდა, ხელს მოვიწინე...

ფერისმა ქალიშვილა ნეტქანა. მოსახებებელი რომ ყოფილიყო, ნაწერი ვიდაწე და მამს ისე გაეშვილა. ვიროვი ლიონშიმ ათობროდილი. უკვე უღრნი ხილთი ხახლა და ვაიარ მოაწყრა, ნადღარიბთ თავლები შემოვიხედა, თითკვი მიტარა — ეს ტექსტიც და ეს ხელმოწერილი უქანასწარია.

პოეტე მართალი აღმინდა!

ეს და ტექსტი, რომელიც იმავე დღეს ვადაცილილი ტუბაშიას სამსუბო და „სოხლის ცხოვრებებს“ მორე, 26 ივლისის ნომერიში, მწერალთა ყირბოლის შემოპილის დღეებშივე დაგვამევე, საყვარელი... სიტყებეც და უქანი ერთია..."

„სასწრაფობედი ავადყოფილების გამა სსუაღებდა არა მაქვს დავსწრაფო სსაქარბობის მწერალთა დიდ შეტარებზე. მე მას უფროსად ვერ ვასწრებ, თორღეს სულით მინდა ვარ, ჩემი თანამოელებში. მე მასაქვს ეს თავსუტარა ქარბული უფრეხილია, მეტიკრიბობა, შერკმნობა და ათივედ ამის შემეფხეხებ-განმეტეხობე — კრიტიკობა, შედეგად ვამაგებდილი ერთობლის მალე ტრაბიუნდან და ამასაც ვიტყობი:"

— ქარბული თანადროული დობიტატარა დღიოდდე იზრდება, მალდებდა და ოტიკობა, თუ წრდამი ჩვენს სახებულ ამხაგარბდებაც მიმდებელი წახლავთ ვასაყურებობო პოეტებზე მიოდილი გამა უმადვი მოქმემა „სსუაღებდა დღემდის ერთია“-შეუტია და ეს კანონზომილები მოვლენა. ერთკვის და ერთკვის ქარბული პოეტისი დიდ ზღვას ახალი ნაყადადები, მიღდარდება ჩვენე პოეტია ახალი ხნებით, ახალი საღებავებით, ვაწეუბობლებებით, ხასიათობით.

მე განსაკუთრებით იმიტომ ვლასარაკობ ახალგაზრდობაზე, რომ მათ ხელში ჩვენი პოეტისი მომადლი. ჩვენ, ფერისმა თაბან, მიულ გამოცდებობს, მიედლ უნჯარ და უნდადს თიქენ ვიგარბებო, ჩინეო ჩინალიფონში ახალგაზრდები ახლა მათში უნდა ამოვადებდო და ჩვენინი სახელოებ ვაწეოთ მშობლობური ლიტერატურის ჰაბანი.

მაგალითის მოქმეტი ისეთი ვყავს, რომ ბევრი ერთ ვერ დაიყენების მსოფლიოში... ეს არის მათე ახალგაზრდა, მარად ვედადს შოთა რატაფილითი ისწავლები მიხვან ხაზის სასახებო, პოეტისი ვეფილი იფერიბობა, მაღალმატეხობა, ეტიკის აფეხბურთი საყოფიანობისი ცირაულებობა.

ვაყვარებდი ეს რატაფილებსა და სუბანასახა ორბელიანსა, ვერაში-შვილიასა და მარიაშვილიას, იუჯივი მარად ისეთივე თანამედგრეები, როგორც სუფანიო შოთა იყო, ვაყვარებდი ქარბული ვერინინდატი და ფორლებს მინდობდა, მათინ თიქენ მუდამ მწერლების სიძალადე იდებიო და ხალხის ათავის მრავალვადი სიყვარულს.

ბობი ბარბაელი

წყნეთი, 25 ივლისი, 1966 წ.

ახალგაზრდობისთვის ეს მომადლი კუშმარტივად გულსგებულ დასწარი ანდებრბო. დიდი მფისანი სცილილის წინ მომადლი თამაშბე, თავის შემცვლელბზე ვიწროდა. რომელიც ისევე ვეყვარებოთ სსამბოლო, შობისობერი მწერლებმა, ქართული სტიტის წავარო, როგორც თვითონ მას უფერად, რომ სოხლობისი ვადფერულს ეს მარბული ვალოთაბერი სუბანა და ვერვისი ადამიანი. ლიონისის უქანასწულ ვერჩეზე ამოღფის ცხოვრების“ რატაფიამ მრავალი ვამინებებრბობა მინდა. ვიგულს ციხელი სტეფე სამსკველილი სახელოვლიად ვაღლებდა ხალხს და მას ვეაყვალე ათივადი ვანდებელიც ვებარებოდა. არ, ვიზე შვიძობა ითქვას, რომ მარბული ხალხის გულს მასწავლელად და მესტივე იყო.

ჭაქუაზნი სიკვრიღონ

პირპარ პირანეალი

— არ გვიც, არფერი არ გვიცი — წამოიხანა მოყვარეს და დახუნულად შეხედა გამოძიების უფროსს.

— ეველიშვილი კარგად იცით, ბატონო მოყვარე! ჩვენ ხელთა გვაქვს ის ქალბული, რომელსაც დროსათვის ვახანგოვნი დეპუტა დაწერიდა. ქალბული მოხელეთა იმ განცხადებიდან, რომელიც ზატურბას კომპერატოლო ამხანაგო-ბის გამგებლის სახელიც შემოიტანა. იმ განცხადებას ორი ფურცელი ჰქონდა, ასე თუკა რუსტომავს. ერთი თქვენ ჩამოხაზა. ამით ქალბული იხოვდა, რათა ზატურბას მიმართ ეტყა აღდგინა.

— ეს ვერ უნდა დამზიკცოთო, ბატონო უფროსო, — რაღაც დამცინავი ღიმილი უფხარა მოყვარესა.

შეტვლის ისეთი გრძობა ჰქონდა, თითქმის თვალებიდან პირბადე ჩამოხადებოდა. მოყვარე ასეთი არასოდეს ენახა. არც სხვის ენახავს იგი ასეთი. მას იცნობდნენ როგორც ფილმსა და თამაშ კაცს, მაგრამ ის უნდა იყო, ვარგებზარი დაბოლო, იგი თითქმის აღმანიანებისადა ზარად გამოხატავდა.

მატუშეს კი არაფერი უცყარა.

— დაგიბატოცითო, — ცივად უფხარა და თავი დაუქნია. — იმ ქალბულზე ფსუქაში აკადლა რომ დავადო, თქვენნი თითების ანახებელი აღმოჩნდა.

— შერარა იყო, რომ ჩემია?

— იგივე ანახებულებია, რაც ზატურბას დაქოთების ოქმზე, გულის რომ მოიპოვითო.

— ამაზე ანაგრებოთ მივალ თქვენს ბრალდებაზე?

— არა, არის სხვა საბუთებიც, რისთვის მიიღეთ კოდეინი?

— კოდეინი — დახუნულად გამოიარა მოყვარესა.

— დაბ. თქვენდა საუბედროდ, შესაგებვი ქალბული პალტოს ჩაბიზე ჩავარჩა და ის ფრავ ვინაჰყა იბინა: ამას მოყვდა თქვენი გულის შეტევიც, რითა თქვენი მუცლის შეკვრისთვის ამხავი ვითომდა პირველად შეტევიცო, თქვენი, ბუნებრივია, იყოლოდ, რა ამხავივე ველოდა დაბრუნებისა და სწორად მოფიქრებო, რომ სპიროს იყო ასეთი დამკურნებელი რეაქცია.

— სისულელაა! — სულს მღავს იტყვამდა მოყვარესა.

— ფაქტს ვერ გაიტყვეთო. თქვენი სულთა კოდეინი გჭირდათო. გავიკო სხვა რაიმე სპიროსთვის მის თანაზე, რაზე ვერ თქვენ განიხილოთ?

მოყვარესა კვდა ტურქი იყინა და დაპყრობილი სისხლი ხელით მოიწინდა. უნდა თითქმის ათივლ წლთი დაბერდა, მაგრამ სასიყრავთებოლმა კიდევ ერთხელ სცადა იტყვადო.

— თქვენი ვერ იხივ რაღაცს მიახვეტო თავს, რასაც არავინ არ დაეწინაღებო. ვაღარავს, რომ სანებდა მოკვებით. შეგობრებულის ადრე დიდა შეიტყა უველაფერი, მაგრამ ხელს ცოლი შე არ მოიძღვას. ეს ზატურბას ჩაიდინა!

— ის უღანაზურილია! — უფხარა მატუშემზე ხმაღბლა, დამაგრებულად.

მოყვარესა თავი მოაზარა:

— რაჟი თვითონ უარს ამბობს, იმიტომ არის უღანაზურლო?

— არა, შეგიბოძო არა. გამოძიებამ დასაბუთა, რომ ის მკვდელი არ არის.

— არა, ფრანკო ლობი იყენებო, — დაუყოყნა მოყვარესა. — მან ხომ ფული მოიპარა! — უსადე გაჩუბდა, სულს ეტყობოდა.

— არც ფრანკოა მკვდელი, — გულგრილად უფხარა მატუშემზე. — მას არც უფრო მოპარავს თქვენივით. თქვენსა მეუღლემ ორი დღით ადრე სახლიც უშეშეწავდა სალონისა ახალი ანაგრები გახანს.

— რა მიზნით განიხვიეთ?

მატუშეს ერთხანს დუმილით ათავაღირებდა მოყვარეს. შერარ უფხარა:

— ამიტე შენცო... ახლა ისევ ზატურბას და ფრანკს დავუბრუნებო. ჩვენ მათი სისხლის ჩაჭვრი ვაგანსიხანეთ. ისინი სხვა ჩაჭვრისა იდომინდნენ, მკვდელიც ეს სხვისა. თქვენი მეუღლის ფრანკიბოლზე თქვენი სისხლის ცვალი ვიპოვებო.

კვლავ სიბუნე ჩამოყარა. ითახიზმა სახებელი მკვანა უკან განწინა და მოყვარეს დააქრებო. სარტოთ გახებეულთა ბერძული პირბადეებულო იქნა თავის სიკვრი... მოყვარესი. ეს წარმოუდგენლად მაინადა.

— თქვინი სისხლის ჩაჭვრი კი ეტყევა, — უფხარა მატუშემზე, — არის დიდგენა ძქვითი არ იყო მას შემდეგ, რაც გუზინ გუზინგობორით დღობორა ვიპოვო.

მოყვარესი წამალდა, მაგრამ მატუშემზე ისევ დასვა.

— იგურია, გამოვიდეთ. არ გამოკვდილებო?

— არა! — გამოძინარდა მოყვარესი. — არახანსილი ჩემი ცოლი არ მომიკლავს, და არც დღეზე გამოიხვეწია.

— სხვა სიტყვას არც შეგივლიდა თქვენგან. თქვენი და თქვენნი თანების უკვდურების უნიკითი პასუხისმგებლობა. ვაიყოვო ეს შეუნი სათვალელო... თქვენი უნდა ვაიყოვო სათვალელოთა ახლა ეს უღანაზური მიიჩნებო. ჩაიციეთ თქვენი პალტი და დაბოხებო ქული!

მოყვარესი ახლა კი უხანსოდ დაბოხრებოდა და უწყნად გაჩერდა ითახიზმა.

კარი გაიღო და პატარა ბიჭი შემოვიდა. მის მთავრად გამოხატული ვისცა შეხედა გავიყრებოთ სხელი ვიპოვო და დასაბა:

— დაბ, ეს არის!

მატუშეს არა ჩაჩრიაბო. ბიჭის პირველად ზატურბაზე ხომ ასე თუკა — ეს არის!

— კარგად შეხედო. — უფხარა მან.

ბიჭი მოყვარეს დააკვირდა, რამდენხვეტი გარს შემოუტრია. უცხად გამოპრებოლი სხელი ვიპოვო და პალტოს მარკვენი ჩაბეჭე ანაწინა.

— არა, ლტანა იმ კაცს ეტყა ჰქონდა, ეს ნამდვილად ის არის!

— მაშ ეტყაპარაკე ზატურბად ისე, როგორც მანაინ, ფოსტის წინ, — მოსოსო ვაგებო შენცა.

ბიჭი მთავრ ხნით ჩაფრტად.

— როგორ უნდა ვაგვეწავო დღეზე, ძია? — ჰკითხა მან.

მატუშემზე მოყვარეს ფურცელი გაუწოდა.

— მიიციეთ და უფხარით იგვი, რაც მანაინ...

— არაფერი არ მოიქცამს! — განაცხადდა ერთიანად ოფულად გაღვირბოლო მოყვარესა.

— ის არის! — დიდახანა ბიჭმა, — ხსაც უნდაღდ იმიხი აქვს! — შერარ მოყვარეს მოუტრიადა. — თქვენი მიიხარობ, რომ სპიროს უნდა ჩამოვარებინა და შეტი დაიჭირო.

მოყვარეს წინაღობდებოთ უნარი აიხარა ჰქონდა. ახლა უნდა დაბრტად უნდა უნდა მივლო და მატუშემზეც საქმიანი ქალბულებიდან ორი წერილი ამოიკცო.

— ამ ცოტა ხნის წინათ ამ წერილებს სახლში ეტყებო, — უფხარა ნელა და ჩავებოებო. — მაგრამ ბუნებრი ვინაჰყას ცნობისმოყვარებოთ ხელი შეგიწინადა, რომ კარგად მოგეტყვინდა გახსენებო სენენ და თქვენს საინფილმ ოთახში. თქვენი სახლში იგივე შეგარტოვლო, მოვიტყინებო და კოპოეტი.

ბიჭი აღარაფერი უტყვამს, რაღაც მოყვარესი უტყვ წამარბიდა და დღეცა.

იანერის ცივი და ნათელი დღე იღება, თოვლს ფეხვეწე ხრანა-ხრუნი გაქმნა.

მთლიანობა არავინ ჩანდა. ფერბუნება და ტრეზობი მუდამ ფუსუნების ვიღაც, მუდამ მოძიებდა რაღაც საქმე. მაგრამ იმ დღეს ცოცხალ სისხლგოლო ამხანაგების წყვრებაჟა თითო-ორთადა კაცს თუ დახანდავებო: არასდეს ანაგობო თვითი მომუტე ბრინჯისენი, თუ ეტყა ღარს მუდამ ამხანაგის ჩანდობი ისინი ტრეზობდა. იგი შეზიბოებდა ერთად სალოლო სამსახართლის დარბაზში იქნა. მას გვერდით მოყვარულითა ვინაჰყა თვის მოსუენიან ხელებს გაწურვებოლებო ასობოლებდა კაბის კალთაზე; ყველიანი სხეველურად დაქრავებულო ატობოხებო მოვიდნენ, მაგრამ ჩაინიგობო მგზავრობას რომ უყოფილო სპიროს, ერთი მატარებელიდნ მერცხოთა გადაქრლილობითა და მაქანა-ცველი ლობინებით, არც ერთი ამ მომუტყავანი მანის უკან არ დაიხვედა. მას შემდეგ, რაც ფრანკისა და ზატურბას საქმის გარჩენას დაუსწრნენ, უწოდებო ცოლის მკვლელობა მოიცვალა დასწრებდნენ.

— მაშო ომობოცისა ვაგებო, — დაიწვინა ბრინჯისენი, — და ქერარბი-შე ას არ შეგმცინავარ, რაც ვიფიქრებო, რაც მოყვარეს ამს ჩაიდნებო. ეს მატარა ბრინჯაზე რიდი ითხოვლო. ყველა დაწარინებას ეტყებოდა: ეს ეტყებოდა რუსტომავს — კვანად და სპიროსთა კაცს, ეტყებოდა ვაჭრობა ჰეველე, შერინგისა და ლტენს — მომუტყავს, კოვალის თვითანი გამოდიდებო ბიჭი მოწარინებო თავი. მათ ყველას უნდა დღეებარებო, რომ მოყვარესა კარგა მაგრად დაეუტრია მათი.

დარბაზში არც ერთი თავისუფლო ადგლო არ იყო; მიწული სახლი მისიერბოდა ერთხანად შეცვლილი პრალდებო. შიშას და სადავგროს მოიკვდა მოლოდინ დადებინებინა მოყვარესის ხსებ.

სამსახართლო პრიციტზე, სამ დღეს რომ ჩრთვებდებოდა, გამოიკცა, რომ მოყვარესი იყო არა მატარა თავისი მუცლის, არამედ ბევრის ხელა უღანაზურლო აღმანიანს ვეკვდილო. ამახანაგის თავგმობობის ნიღბს ქვეშ ყოფილი ეტყებოდა, ხანდენგმობობა ნაგას ზედამხებდალო ითხოვებოდა. სხვა მოწარინ, მატუშემზე დაქოხების სწრაფად შენიშნა, რომ პრალდებულს, ისე როგორც ყველა მას მხავს დანახვედა, არც ერთხანა ჩაიდინენ ახალხალად და-ნაუბოლებოდა, რათა წარინდლო ზორამტკიმუნებოთა კვალი დაფარო.

ახლა ამით იყო იმივე ფიქრი, რომ ღორა კვლავ ცოცხალია შორის ჰქონდა, თუ ისინი, ვინაც პრალდებულობა ვეკვდილოთურა ურთობობა მკინდოდა, შერარ მოიპოვებოდა გამოიჩინდნენ. მაგრამ ეს მანდ სტროსოვლი ვაგებო-ხილებო იყო და არა მატარა სამსახართლის წინაშე წარსება, მან უყოფიდა, რომ მას მივალოვობა შეუადგინდა ეტყებოდა მკვლელობის ის ფრავლე საუფრულო, რომელიც სათავს ვერგინანის ოტობორის ტრ მოწინავეთი დღეობოდა. აქედან ყველას სპიროს დასვენა უნდა გამოიტანა.

* დასასრული. იხ. „ღორი“, № 5, 6, 7, 8, 9, 10.

— იცი თუ არა, — თქვა მან, — რომ კაცო, რომელიც ბრალდებულს სასჯელ უხის, ნაღვლიანი მარტის მოყვანი არ არის. მისი სახელი და გვარია პეტრე ჰეიდენიო. იგი დაბადა რიგში, გერმანელი მემკვიდრე იქაში. როგორც ეს ჩაიფიქრებოდა შეუსრულდა, შემწველი ზეგარდა და იქ ჩაიხაფებულ ბედიანიც პარტიაში ჩაეწილა.

ტერიორი, მუშაობა, ყველა ბონიურა საქმიო, რასაც ეს მის ავადებდნენ, ჰეიდენიო ხელ შეუწყო იმის, რომ მისიკონტრე მოიგროშეთა წინააღმდეგო სხილსივლებლის სათავეში მოქცეულიყო. გასამართლების არ დაუვიწყრებია: ესხილეთა შარფიურად დაწინაურებულ ჰეიდენის უკვე სახელმწიფოებრივ-პოლიტიკურად მნიშვნელოვან დავალებებს აწოდებდნენ; მიღების დეტატივის დროს ის იყო საკონსტრუქციო ხაზის ზედამხედველი ვერ დაბა-უში, შემდეგ ტერიტორიულად, მერე ე. წ. „პროტექტორატში“. გამოიხატა ვერაგენა ბრალდებულის მიერ ჩადენილი ბრალისათვის შემპირებული სუ-რაიო.

როცა მისი ტერიტორიის აღსასრული დავა, როცა მარტის შემდეგ ანგარიშწო-რების ეამი მოვიდა, ბრალდებული არც მანინ ჩამორჩა თავის მეთაურებს და პასუხისმგებლობის თავიდან აცილებდა განჩარხას. ასეთი იყო მათი ბუნება; მტერთა და სილარე, ეს იყო მათი „უცეცხლი“, რაც მილიონობით უღანმა-ული ადამიანი მკვლელობის ნიშნავდა.

ჰეიდენიო ვის შემდეგ თავს უზარალო წარსივად ახადებდა, იშვინა ყაზიბი საბუთები, უფრო წროად, უკვე დიდი ხინი ადრე გამხადებულ ქა-დალები უმცირესი, ბუნებით ეს ისევე გვიდადებდა. ქართველები ჩვილ-მტეტი წლით გადის დროს მრავლებერგე მისთვის მხოლოდ მაზნის მოღვენის საშუალება იყო. მის ხომ, უპირველეს ყოვლისა, ეცხვიტებანელი მდგომარეობა სჭირდებოდა. როცა იგი ჩვენს სოციალისტურ მშენებლობაში მოჩვენებითად სჭირდა, დასავლეთ ბერლინის საშუალებით არაღვლეაურ მუშაობის ეწროდა ვერ აქეთ-იქით გაფრთხილ და შემდეგში დასავლეთ გერმანიაში თანაგრეობი ნა-ძირალებთან. მან ჩვენს დაამატა კავშირი ყოფილ ესელებთან, ის იმდრო, რომ „იღებულ წარსულს“ დაუბრუნდებოდნენ. ჩვენს არსებულეობაში პირდა-პირ ბრძოლის ვარგობა, მტეციობისთვის მას აქ სასრული არა ჰქონდა. დროს ეკლდა, რვეაწრე იცილებოდა. ჩვენსგან მთავარში ჩემი „დასხა კრებანი“

არ დაეწივდიო, ვულმოდინენ ინახავდა წროილებს, ცდილობდა სრვეი-ერად და წროილობით დამატებული კონტაქტებში დაშტაქტებულ საბუთო მონადასავის ხელს ჰქონდა; ამანავიბასაც იბინოო შეუფარა იფერი, რომ არაღვლად შესაძლებელი იყო, კარავდ მთელყო ბატონ ტრეწრევისა და შლამპინერტორის წინანდელი კონტრესავისი.

ბრალდებულის ცოლს შემოხვევით არაღვნიერ წროლო ჯეუარხა სველი-რამაც შეამარწუნებელი სიხადილი აფხინა, თუ ეს მუშავდა ქვედა საქმი-რამაც მისი ვერ კარგე უფარდა თავისი ქმარი, თავსარულებელმა კამო: ვერ ვახუდა ემხილებინა იგი. ჰეიდენიო ცოლს შეარწუნებდა დროებითი კონტრეს-ხასთავა. დროსანაც უფითრობა არსებობდა დაუარესდა, და მან შარწე-წროლად სცნო ვანადგურებინა წერილები. მაგრამ ისინი ვეღარ ითავა. მის-თვის მანინვე ცხადი შექნა, რომ წერილობით მის ცოლს უნდა ჰქონიდა. კალმა ეს აიბარა და შემდეგში ჰეიდენიო სულ იმის შიშით იყო, რომ ერთხელად იქნებოდა, ცოლი გასცემდა. უპირველეს ყოვლისა, კალი იმას ცდილობდა, ის ბერბით ქმარი აქედლებინა ვანკარწინებავ დამანმებულყო, რათა ზა-ტ-ღერგე ვაიხივილიყო, მაგრამ მას შემდეგ, რაც ჰეიდენიო ვეღარი აუხუთა და მიიტყო, წერილებმა, რაცორც იძლებინა წარუღებამ, ძალა დაიკარგეს და დარბ მხოლოდ საშობრება, რომ კალი ამ წერილებს ჩვენი არსებობის სამტრეობი არჩავინებს ვადავგზავნიდა, რადგან ცოლ-ქმარის შორის სიევა-რულზე დასაბრკოლები იყო.

წროლო ამბობ დაეწივდიო ბრალდებულმა თავისი ცოლის მოკვლა, სცა-და უვედალელი იგი მოეწყო, რომ მასზე უღვანი ეცვყო ეს არ მიტანია, მით უფრო, რომ სოცლის ამანავიბასა და სეფრობად ეცილვის მისხადებელი ვი-ჯეტორტბტი ჰქონდა. ჰეიდენიომა საქმი ისე წარმოიბო, რომ უვედალერი ზატრების დამარტობა, მაგრამ სინამდვილე მინც ვარკვა.

მოკლედ მიხანიათ თავი ამ ტრეწრეობანდ ერთხელ ვავაფრთხილო ჩვენი ქვეყნის მოქალაქე. ფაშომა ვერ ისე ბოგრობა, რვეაწრის მოსტრ-ენობის დიდი საქმი. ამას ისინი ვერ შესძლებენ.

მე მოვთხოვ ჩადენილ დანაშაულთა გამო ბრალდებულ ჰეიდენის სიე-ვადლი მოსტრეობა.

გერმანულად იარგანა 315584 შინადაბრძოლა.

ს ა ღ ვ ი ნ უ ა ვ ი ?

რეკლამა

როცა მთავარი თავი გაახილა და უა-როდ შესედა ვერს მოეწივრა, რომ უზარალო ცხოველებით თუ დინ-ველებით იყო დახატული, ადამიანის თვალს რომ არ უნახავს. თავში ვერ ისევე დინის იხტეარო უბრანავდა და ბურანაო სხვედა. მიმოიხედა, იც-ნო თავისი იოახი, თავისი საწოლი და ვაუვირბა, რომ შინ იყო ვერაფ-რიო გაიხსნა თვითონ მოვიდა, თუ ვინმე მოვიყვანა.

თონ მინც არ ყოფილიყო მესხი-რებაში რიბლები ვიღაცის სახეში, ქიქები, თასები, შაფურები, ვიდეც კისკინებს, ვიდეც ცეცხვს და სახელ-ვანოქმული თამავე მამაცურად მი-უძღვის სუტრის. ავერ, ერთი უკვე დავცა, სკამებს შორის ჩავარდა, მეორე თავივლიც ის მოვიდა, აღსასრულ-დენ ეამს რომ ემართება ვაცს; ისიც ვაღვეყნა. დანმწერკ მის მიბარ-ჭიან. სად ვიყავით? დასახლების სა-ხელს ვაიხინებებს და მერე უვედალ-ერი ნაივლი იქნება. „დასახლდა, ის თა-ლი მომიტანა!“ — ასე არ დატკეპა წულხე როსტომში? ვის ცოლსა ჰქევა დაშარა? არა, დღობა რ არა, ნურე-ფრეც დასახლების, მითცა როგორც იყო — ნურეც, ის თათი მომიტანიე

ნები თავის ვვარში მოიაბობს. „ინ ვინო ვერბას“, ესე იგი „ვემზარო-ტება ღვინოშიაო“, ამბობდნენ ძველი რომაელები. მამსადმე, რაც უფრო მეტს დაღვე, უფრო მეტს ვემზარო-ტება დაეგროვებდა კუმშიც და თავ-შეიც. მამსი მავას ეს სუტრია — უბრა-ლდ ღვინო მგონია. ის კი არ იცი, ეს ვაღველია... ჩამწერკ მთიქვეს ეს სუტრეც და უველა ადტაცებით დაემთხვებება ბოლომდ. მაგრამ უვე-ცობა ის არის, ისე წადვე სუტრის, რომ კაცი ახარ დატვიყო ფეხზე, დი-ლიბობის ერთიად უნდა შემორტე, მარტო...

ენჭარბინა მზარულება, სეცახტო... ნეტა რა ეწინა?

სად ვიყავით, ეს იხერი და ტიალი, სად მტრების ვაღმა თუ ვაღამა? რომელ ქვარზე? ვის ბინაზე? საი-თხვი აი ეს არის!

— რა ვარკობსოც, ვეწილო? — ისევ შემიცხმა ცოლის ხმა. როგორ, მან ხმამაღლა ფეხობას როსტომში? ეს რაღა პირი დასწერდა, არ უნდა დატვიყო არც ერთი კაცი, მისი პირველ სხივს მარტოდმარტო უნდა შეეგებინა დანარჩენები მკვლე-ბული უნდა ევარწინე აქეთ-იქით... ის არს მთავარი.

მითცა, ახლავე ვაიხინებებს... ერთ წუნის დაფრთხილები სულ თავიდან და-იწყებებს, ასე ადვილად მოავიდებდა ვედალერი... ვის სახელი ვიყავით? ისიბრეფროს? არა, ეს გუნწონი იყო? მანსხივანის მანახე, მგონი მიე-ღობინებო არის წაწული და მეათე დღეა არხად ჩანს.

მან ვინ დაამატე ვეწინე ვიჩრმა დასწევდობის, მის მანც ახსოვდეს. მარტოდმე ვინმეს თუ ქვარსა სწერ-დნენ, ნაივლით იყო, ეტლები, მუშ-ხარკა, ნაწინობა თუ ისე, უზარალო პურისხამა?

ეს რა ღვინოწროობა, თამადა თე-ვი-

— რა ვარკობსოც, შე ხსავიდე-ლიო! — შემეცხმა როსტომის მთავრ-ოთახიდან ცოლის ხმა. — შენ თუ თა-სე და სახელე ვაღალი...
მოდე და მტეხივ ქვეს ჰქევა რა იცის მავან სუტრის შინ და ღაშათა. დაუწმებება, სახსელე კაცს ამბავებებს, ამეჩავებს და ავრტენებო. კრებო-

აი, ამას ჰქევა ნაწილეთ თამადა თობლიშე ციტანება დაფრთხილ ახე-თებში. დავსახლდით, ადრეც ხმა შევიცილია და აღარც კამა...

ავადმეცა, მან რა არის? მაგრამ სად იყო წულხე მორიგი სხივი, ვერ უნდა ვაიხინებო ციციქში. არაფერია... იო, როგორ არაწველებრივად ვამა-ზარელო უველა, თვითონც იციცვა, სხეაც იციცვა; ის დელიბო რომ არ წა-

წულხე აი კარავდ დაფულოციო მასანმელებს კერა და ფეხებ, წაწულ-ბივ და მოავადებდა. ერთი ეს იყო, ის დელიბო წაგვეწარე ვედალერი... იქნებულა, იტხუმა, ღვინო არავის შეარყო. სუტრეც არჩევა ის პირვე-ლმა, წაწილწა იქცურბო. ასეთებში არც უნდა დასახ სუტრისხამა.

ღმერთო, ვამახსენე, სად ვიყავი?

კ. არნოშიძე
თბილისის მხარეთმცოდნეობის ინსტიტუტი
საქართველოს მუზეუმის მუშაკი

გიგანიკა

მარბაულიტი კონსერვისი მიღალი

ეს ამბავი შორეულ აღმოსავლეთში, ამერიკისაბრძოლ მობდა. ჩაიონებო გაზეთის თანაშემწემდამა გაუზონმა დაიკონსერვებულ ლოკოტინას ქალმა მამულმა მარბაულიტი იპოვნა. მარბაულიტი ლობის მარცხენის ხელა იყო. რამდენიმე დღის შემდეგ ლოკოტინის კონსერვები მარბაულიტი იპოვნა იმედე ქალების სახეს მოუფრმა მასტინმა.

მა როგორი კომენტარი გაუკეთეს ამ საოცარ ამბავს ზედის თევზის მეურნეობისა და ოკანოგრაფის საკავშირო სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტის საქმიანობებში: „ვევლა მოუხსოვს თვისი ნივარში ბატარებს ბევრ წყალს; ამ წყალში, რა თქმა უნდა, კვიშო ურტყდა. კვიშო იგებდა ნივარში, მის გარშემო თანდათან ილექება მარილები, რომლებიც შემდეგ მარბაულიტიან გადამკეთდა. მარბაულიტი შემოღობა ნახული იქნას აგრეთვე დ. წ. ზღვის ვარსკვლავების კონსერვების“.

305 მილიონი ფული

მილიონის კატანები სემბობა ვაიციტებულ იყო. კანონდარის მხარის კოლმურებისა „მეგობრობის“ ფერში იმ დღეს ვაიციტებულ ქაღალდს ლოკოტინის მომპარა ხალხის ჩიხეში

შენახული 800 მანეთი; ხალხი იქვე, ქრობების სადგომში, საკვიბით სავსე ტროსტო ღიო.

ფული თავსა და ხელს შუა კაქრა. ოდნავ ეკვას მიტანა ეს არავის უნდოდა. ერთადერთი ადამიანი, რომელიც იმ დღითი დარჩა-ღებულ ლოკოტინასთან ერთად მოხელეში შემოვიდა, კომუნურების თავმჯდომარე იყო. თვისთავად ცხადია, ამ დარბაისულ და სახელმწიფოველი ადამიანს რაიმე ეკვას მიტანა კი უკვლავ წარმოუდგენელი იყო.

ცასკირში ჩავარდნილი მილიონის კასტის მოულოდნელად ერთმა უზრია დაუფლდა გინეზიმა. მან ჰქონდა დატყვილი გაზეთი ამიოლო, ფული ზომაზე დაქარა, ფურცლები კანონიერზე დალაგა და იქვე, ვახსთან მდგარ ქროსის მიუშვარა. ქროსამ დაწვდა და სამივედღის დარჩენა ქალაქის ქაზ.

კომუნურების განრახული ქეონდა ეს ქროსა რამდენიმე დღის შემდეგ ზორცილობისათვის ჩაუბარებინა, მაგრამ ჩაუნდობა „დანაშაულმა“ მისი დავლა დაქარა; ქროსი იმ დღესვე დაუღეს. პირტების კეუნად მილიონის კასტინა მარბაულიტი 800 მანეთი ფული, რომელიც უნებნაოდ იყო შენახული.

მათომზამების გზაში

პარიზის ქუჩებში მრავალი მაწანწალა დებებდა. მათ შორის გამოყოფიან დ. წ. „კლონობარის“, „მაზროსი მაწანწალის“. ისინი ღაბეს სენის საპარიზო და ზიღების ქვეშ კი არ ათენებენ, არამედ „მუშაობენ“. მაწანწალები მთელი ღამე ურციებით ადარწიან ქალღვის უნებნად და ბარტყის შემოზიღვის პროცესშიც ვითარის დურტის ბროსებებს აგრეთვე. ისინი აგრ ხელნაწერ შემოხვევს უშუალოდ ზიღებს, რომ რაიმე მოიხელონ და მოპარონ. რამდენიმე წლის წინათ პროფესი-

ული მათორების პარიზში თავიანთი გაზეთი ქონდომ. ამ გაზეთის რედაქტორი, მდინა, განყოფილების გამგებები, და კორპორაციებშიც მათი სივრცეები იყვნენ. სხვათა შორის, გაზეთის თავის მუდგელი ხელმძღვანელებიც აცად, „მათორების პროცესების“ ამ რჩაგანობა რეკლამურულად იმედეგება მაღალი საზოგადოების საინტერესო აგებში. მკავალიან, ნათლობა პარის შატობრანის ბინაზე, ვენერაღა ლუსენის დარჩადა, სენარის შუაღვის შემხარა ქი და ა. შ. მათორების მუდგელობიდან არამდენად არცერთი მონაწილეობა მოუღობეს, სადაც მათ შეძლებოდა მოხლოდნენ და ხელი მოეხიბო.

ერთხელ, ნორმანდიდან მოტანილი ვაჭრობი სავსე კალთების ძირში მათორებმა ბარათი იპოვეს; „ქვირფასო პარსულეობა, — წერდნენ გლეხები, — ეს ვაჭრობი წარბეზა-გამყოფილებმა გზებთან კილოგრამა 20 სანტამად იყიდეს. შეგვგაგონებინი, რა ფასად მოყვიდიან იქნენ ამ ხილს“. იმ დღესვე პარიზში კილო გრადე 1 ფრანკი და 20 სანტამად ღირდა. დღითი კი ვაჭრობი ფასმა 1 ფრანკ და 50 სანტამად იქონა. ნორმანდიელი ვაჭრობის ბარათი მოხივრებდა თავიანთი გზებში დაქვედა ამ ამბავად და სენსეა დასარწვია. პარიზელები მაღლობს უგზოდნენ მათორებს და წველა-კრულთი იხსენებდნენ ვაჭრობის კაცობებს. რომლებიც უნდისიფილო მარცვდნენ მათ.

ხალხი ურს აცხადებდა ხილის უფადავ. ვაჭარედელებმა, რომლებსაც ურავი ვაჭრო ურდებოდათ, დახმარების მიმართეს პოლიციას. პოლიციამ სასრავოდ მიიღო ოპერატიული ზომები და მათორების გავითი დახურა.

მილიონები კალღები

ამერიკის შვეტიებულ შტატებში, მანაზიშენი მალღებისათვის გამოყოფილა სპეციალური განყოფილება-

ბი, სადაც მათორებმა აწევა დაფასობებო და ვტიკობების განმდებრბული სპეცელები, მალღების საუქმე კობტავ არის შეფუთობი. თვალს იტყობს ვარღებულმა — მალღებულ ვაჭრობის სპეცელები მარბაულიტი, ოფიციალური სპეცელები, მალღების რეკლამებისა და სპეცელები ცნობილი კონსერვაციების პირტებებში. ერთადერთი, რაც მალღების სპეცელები არცნულად განსახვევს ადამიანის საკვებისაგან — ფასია. ოთხფუთა საკვების რამდენად უფრო იყო ღირს. ერთმა მოქალაქემ, რომელიც ცვრობს „კავალიტადანაცვლები პირათი კოლინიდინ“ ჩამოვდა ამერიკის, შემოსვებით ვაიცი, რომ ის კონსერვები, რომლებიც იგი სამი თვის მანძილზე იყვებოდა, თურმე იმ ტყვიანი, დაღებისათვის უკუფლავა ენყოფილი. აღფრთხილებულმა მომხმარებელმა მაღლობს პატრონს სახამარებლობა ურღელა.

ვერს გაიგებ, რით არის უწყალოლო ეს კაცი? — ვაჭარებმა სახამარებლობა ექველდა, რომელიც მაღლობს პატრონის ინტერესებს იყავდა, — სუკუფლავად ცნობილია, რომ მალღების კონსერვები მეტად ნივთიერა, ისინი უჭლო ზორცისაგან არის დაწვადებულ და, რაც მოყვარია, ვაჭრებში უფრო იაფა ღირს ადამიანებისათვის ვაჭრობის დონს სემბობენა შვეტიებო. მალღების კონსერვების მეტი ადამიანი იცვებდა და არცნულად.

ამერიკის შვეტიებულ შტატებში 1965 წლისათვის რეგისტრირებულ იყო 27 მილიონი ძაღლი, 25 მ. მილიონი კატა, 20 მილიონი გლიჯიმა მეოფე სხვადასხვა ფერისანი. ამერიკელს, კანონის მიხედვით, უფლებია აჭებს, მთელი თავისი ქონება ანდრითი დატოვოს რომლებიც ცხოველს აჭედა ამერიკაში 20 მილიონერი-მალღი ცხოველს.

გარკანის პირველი გვერდი: შიანი დიდ ფუტო ბოდილი და დეკაქისა. მეოთხე გვერდი: დაღესტელი მესხლანობი. ფოტო ო. თურქიანი.

მთავარი რედაქტორი გ. ნ ა რ ც ი ვ ი ლ ი.

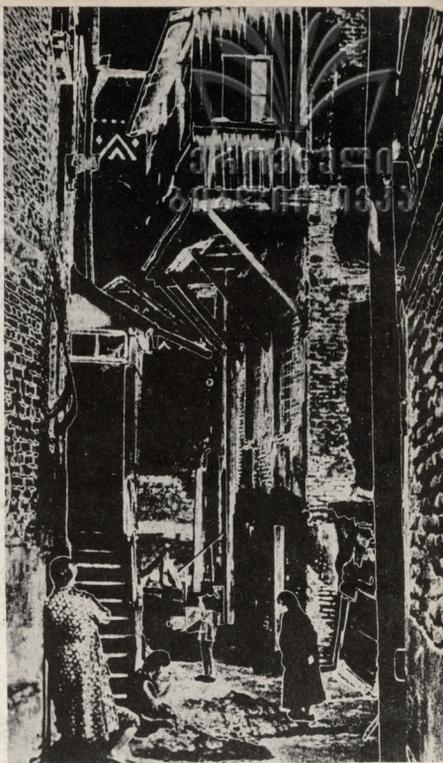
სარედაქციო კოლეგია: გ. ბახტაძე, თ. გოგოლაძე (პ/მ, მდინა), ს. ლდრეშიძე, თ. კოლნაძე, ვ. კეკელიძე, ა. კუსარაშვილი, დ. ნოდია (მხატვარი-რედაქტორი), მ. სააკაშვილი, ი. ტაბაღალი, უ. ჯაფარიძე.

ტექნიკური დახედედა ვ. თ. ჯ. კორქტორი გ. თაბორაძე.
რედაქციის მხსამობა: თბილისი, რუსთაველის პრ. № 42, III სართ. ტელ. — რედაქტორის — 99-54-66, პ/მ, მდინა — 99-82-92, განყოფილების — 93-28-42, 99-01-39
რედაქციის შემოსული მასალები ავტორებს არ უბრუნდებათ.
გადამცემა ახსნაზე 8/Х-69 წ. ხელმოწერის დასაბუქდა 24/Х-69 წ. ქალ. ზომა 70Х108/1, ფოტოური ნაბედი ფურც. 3 პარიზი ნაბედი ფურცელი 4,2. ტირაჟი 43.700. შეჯ. № 3049. უფ. 28389.

Ежемесячный общественно-политический и литературно-художественный журнал „Дроша“ (на грузинском языке) Издательство ЦК КП Грузии. საქ. ც. კეთს გამოქველობის სტამბა, თბილისი, ლენინის ქ. № 14. Типография издательства ЦК КП Грузии, Тбилиси, ул. Ленина, 14.

სილუეტი.

უბნის ქალები.

ფოსტოგრაფიკა

ჭუჩა ლამით.

სკოლარიზაცია საინტერესო მოკლუხა ფოტოსტუდენტებში ეს სერხი დიდი სნიდან არის ცნობილი ამ ბოლო ხანებში მას საკმაოდ ხშირად მიჰართავენ მხატვრული ფოტოს ოსტატები მას იყენებენ უმთავრესად დეკორატიული ხასიათის ფოტოებისათვის

ამ სერხისათვის ნიშნულია ის, რომ ფოტო უფრო მეტად უახლოვდება სახვით ხელოვნებას და თითქმის იშლება სახელოვარ ფოტოსა და გრაფიკას შორის.

ფოტო გ. გერსამიაისი

შუალღე.

მსახიობის პორტრეტი.

ИНДЕКС 76056

ՅԵՐԱՅԵՐԱՅԻ
ՆՈՅՆՈՒՄԻՅԵՆ

